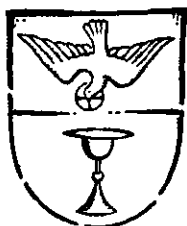

Ast. Am.

SACRIS ERUDIRI

Jaarboek voor Godsdienstwetenschappen

XXIII
1978-1979

UITGAVE VAN DE SINT PIETERSABDIJ, STEENBRUGGE
N.V. MARTINUS NIJHOFF, 's-GRAVENHAGE •

UITGEGEVEN MET DE STEUN VAN DE UNIVERSITAIRE STICHTING VAN BELGIË
EN VAN HET MINISTERIE VAN NATIONALE OPVOEDING EN NEDERLANDSE CULTUUR

Les homélies XV et XVI d'Astérius d'Amasée

par

C. DATEMA

(Amsterdam)

Préparant, en 1967-1970, l'édition des homélies d'Astérius d'Amasée¹, j'ai dû me limiter aux homélies I-XIV. Les manuscrits contenant les homélies XV et XVI me restaient inaccessibles. Il ne m'a pas semblé opportun d'ajouter en appendice à mon édition le texte de ces deux homélies publié par A. Bretz², désireux que j'étais d'en établir le texte critique, ce qu'il n'avait pas eu le loisir de faire.

Au cours de l'été 1972 je me retrouvai à Salonique et au Mont Athos pour des travaux d'approche à une édition critique d'Amphiloque d'Iconium. Ainsi l'occasion se présenta de collationner les manuscrits des deux homélies d'Astérius : les *Thessalonicenses* Vlatadon 6 et 7, et les *Athonenses* Iviron 26 et Dochiariou 77. Dès lors je pouvais achever l'édition critique de l'ensemble des homélies d'Astérius.

Homélie XV. Dans l'homélie XV, Astérius explique la parabole du fils prodigue. En présentant des paraboles dans une des homélies I-XIV, Astérius fait observer qu'elles ont souvent un double caractère : elles préconisent une vertu ou stigmatisent un vice, mais d'autre part, elles cachent l'énigme d'une théorie spirituelle³. C'est la même dualité que nous retrouvons

¹ C. DATEMA, *Asterius of Amasea, Homilies I-XIV. Text, Introduction and Notes*, Leiden 1970.

² A. BRETZ, *Studien und Texte zu Asterios von Amasea* (TU 40,1) Leipzig 1914, p. 107-121.

³ Hom. I,12,1 οἷον φάρμακόν τι προφυλακτικὸν νοσήματος τὴν παραβολὴν ἠγησάμενον ; II,2,2 ἀλλὰ πλάσις παραβολῆς τοῖς ἐπι-

dans l'homélie XV : au § 8,5, nous lisons : la parabole nous donne une règle de conduite, et au § 9,4 : toute expression parabolique part d'une réalité quotidienne pour arriver à des pensées d'un autre ordre. C'est ce second point qui attire tout d'abord notre attention : dans les homélies I et II, Astérius souligne la règle de vie proposée dans la parabole et ce n'est qu'en passant qu'il utilise l'allégorie, alors qu'ici les rôles sont inversés. De plus, Astérius veut donner une exégèse qui mettra fin aux disputes des interprètes. Qu'il y ait eu, en effet, une grande variété d'explications de cette parabole, nous le savons, par exemple, par Jérôme et Cyrille d'Alexandrie. Jérôme écrit à Damase : « Addis insuper : scio multos diversa in hac lectione dixisse... » (*Epist.* 21, 1). Cyrille énumère plusieurs interprétations qui lui étaient connues. Pour mieux déterminer l'exégèse d'Astérius, je cite d'abord celles de Cyrille. Il est clair que le thème central de la parabole est celui des deux frères. Or, dans la première exégèse que mentionne Cyrille, « le fils aîné » désigne ceux qui gardent les lois divines, et « le cadet » ceux qui se laissent séduire par les mythes des Grecs ⁴. Dans une autre interprétation, ce sont les anges qui sont désignés par le fils aîné, tandis que le cadet représente les habitants de ce monde ⁵. La troisième exégèse voit dans le fils aîné le peuple d'Israël, et dans le cadet les gentils ⁶. Cyrille rejette ces trois interprétations ; selon lui, le Christ a raconté cette parabole pour montrer sa philanthropie ⁷. Dans une homélie pseudo-chrysostomienne (*de Aldama*, 8) nous trouvons une exégèse très développée ; l'auteur inconnu y donne l'interprétation suivante : le père représente Dieu, les deux fils sont les justes et les pécheurs, les habitants de la contrée éloignée sont les démons, les esclaves du père sont les prêtres, la robe première est le vêtement spirituel, l'anneau est le gage

σκιασμένοις τῶν λόγων ἠθικὴν ἀρετὴν ἐκπαιδεύουσα ; I, 12,4 οἶμαι δὲ τὴν αἰσθητὴν παραβολὴν νοητῆς εἶναι θεωρίας αἰνίγμα ; II, 11,1 εἰ δὲ ἀλληγορικῶς τὴν παραβολὴν ἐπὶ τὸ νοητὸν ἐκλάβοιμεν.

⁴ PG 72, 801 B-C.

⁵ PG 72, 804 A.

⁶ PG 72, 804 B-C.

⁷ PG 72, 806 D.

de l'Esprit-Saint, et les sandales sont une référence à Genèse 3, 15, tandis que le veau gras symbolise le Christ ⁸.

L'exégèse d'Astérius est très voisine de celle de cet auteur. Pour lui, la clé de cette parabole est à chercher dans la conversion d'un pécheur comme événement agréable à Dieu : le père représente Dieu, les deux fils sont deux groupes d'hommes, dont l'un s'attache à la grâce et à l'amour de Dieu, tandis que l'autre dissipe l'héritage reçu, c'est-à-dire le baptême et l'eucharistie, dans une contrée éloignée, au milieu de démons. A son retour le fils prodigue retrouve, grâce à la pénitence qui a le même effet que le baptême, son état antérieur (la robe première). L'anneau est un symbole de sa dignité spirituelle récupérée, et les sandales sont, comme pour le pseudo-Chrysostome et d'autres, une arme contre le serpent (Gen. 3, 15). Astérius ne parle pas du veau gras.

Ce qui nous frappe chez Astérius, c'est qu'il voit dans l'héritage reçu par le fils prodigue, le baptême et l'eucharistie. Avec cette interprétation Astérius place la parabole au cœur même de l'Église ; c'est en ce sens qu'il termine son homélie par la question : Quel est, pour l'Église, l'enseignement de ces paroles ?

Homélie XVI. Dans l'homélie XVI, Astérius s'explique longuement sur la prière, un sujet qu'il aborde seulement ici avec tant d'ampleur. C'est de nouveau une parabole, celle du pharisien et du publicain, qui lui donne l'occasion de développer ce sujet. Le but de la parabole est, selon Astérius, de nous apprendre à prier dans l'humilité du cœur. Après une courte préface, il fait d'abord quelques remarques traditionnelles sur l'essence de la prière, et sur l'attitude de l'homme en prière. Au passage, il souligne que le soleil est une créature soumise à la volonté de Dieu, trait polémique contre le culte astral. Ensuite il explique la parabole et sa signification pour le fidèle.

En bref, nous pouvons dire que l'intérêt de ces deux homélies est de nous montrer sur le vif comment Astérius prêche sur une péricope biblique bien délimitée, tout en dépassant un moralisme étroit.

⁸ PG 59, 517.

La tradition manuscrite des deux homélies.

Homélie XV. L'homélie XV est transmise par deux manuscrits :

I : Athos Iviron 26, ff. 42-46^v. Ce ms., membr. s. XI, f. 232, 2/28/21, contient un homélaire du type B⁹. Une partie de notre homélie manque en *I*, par suite de la disparition d'un folio.

D : Athos Dochiariou 77, ff. 2^v-5 et 13-15^v. Ce ms., chart. s. XV, dont les folios ne sont pas numérotés, contient 40 textes, pour la période allant du dimanche du Publicain au dimanche de la Toussaint. Les ff. 5-13 contiennent, au milieu de notre homélie, les chapitres 23-33 de la Vie de Taraise, écrite par Ignace le Diacre.

Des fragments de l'homélie XV se retrouvent chez Photius (Bibliothèque, c. 271) et dans la chaîne de Nicéas d'Héraclée sur l'évangile de Luc. Pour évaluer l'intérêt de ces fragments pour l'établissement du texte, je me permets de renvoyer à mon édition des homélies I-XIV, p. 68.

Homélie XVI. De l'homélie XVI nous connaissons trois témoins :

B : Salonique, Vlatadon 6, ff. 109^v-114^v. Ce ms., membr. s. IX-X, ff. 414, 2/30/16, contient un homélaire pour l'année entière¹⁰. Notre homélie est citée sous le titre "Ἐτερος λόγος Ἀστερίου ἐπισκόπου Ἀμασειας, l'homélie XIII d'Astérius se trouvant aux ff. 94^v-103^v. *B* est notre témoin le plus important, car il est seul à nous transmettre intégralement l'homélie XVI.

T : Salonique, Vlatadon 7, ff. 190^v-192^v. *T*, membr. s. XI pour les folios 153-254, 2/38/21, contient une collection litur-

⁹ A. EHRHARD, *Überlieferung und Bestand der hagiographischen und homiletischen Literatur der griechischen Kirche von den Anfängen bis zum Ende des 16. Jahrhunderts* (TU 50-52), Leipzig 1937-1952, II, p. 277.

¹⁰ EHRHARD, *o.c.*, II, p. 242-248.

que pour l'année entière, type A¹¹. A plusieurs endroits, le texte est abrégé ; des phrases entières ou même des chapitres complets manquent. Le texte de *T* se rattache à celui de *B* ; de toute évidence il appartient à la même famille. Il semble que le modèle de *T* ait été écrit en minuscules ; cf. p. 22, 25 *αβριῶν* au lieu de *γαυριῶν*.

I : Athos Iviron 26 (voir ci-dessus). Les ff. 31-35, qui contiennent l'homélie XVI sont un peu endommagés au coin inférieur. Comme je pouvais combler sans peine ces lacunes à l'aide de *B*, je n'ai pas mentionné ces passages dans l'apparat critique. Le chapitre 1 manque en *I*.

Quant aux fragments cités par Photius, je me permets de renvoyer à la remarque faite ci-dessus.

Fragments d'homélies perdues.

A côté des seize homélies transmises complètement, nous connaissons encore, par Photius et Nicéas d'Héraclée des fragments de quatre autres homélies (cf. mon édition, p. XXVI). Nicéas cite partiellement les mêmes fragments que Photius ; cependant il a aussi quelques fragments que nous ne trouvons pas chez son devancier ; nous devons donc supposer que Nicéas a connu et utilisé le texte même d'Astérius. Sickenberg est arrivé à la même conclusion pour d'autres auteurs : *... er sich habe ... es wahrscheinlich zu machen versucht, dass Niketas diese Katenen benutzt hat, aber nur zu dem Zwecke, um sich auf das Quellenmateriel aufmerksam machen zu lassen und dann womöglich auf die Originaltexte zurückzugehen.*¹²

Je donne ici également le texte de ces fragments de manière à compléter l'édition d'Astérius. Pour l'établissement du texte, j'ai utilisé Photius et Nicéas. M. René Henry a eu l'obligeance de mettre à ma disposition le texte critique du chapitre 271 de la Bibliothèque de Photius, qui n'avait pas

¹¹ EHRHARD, *o.c.*, I, p. 184-188.

¹² J. SICKENBERGER, *Die Lukaskatenen des Niketas von Herakleia* (U 7, 4), Leipzig 1902, p. 75.

encore paru quand j'ai fait mon travail. Pour Nicéas, je me base sur le codex Athos Iviron 373 et sur l'édition de A. Mai, *Scriptorum veterum nova collectio*, t. IX, Rome 1837, qui suit le *Vaticanus graecus* 1611, a. 1116 (V)¹³. Le ms. Iviron 371 se compose de deux parties, les folios 1-409, du XII/XIIIe siècle, et les folios 410-626, de l'an 1576¹⁴. Les fragments des homélies A, B et C se trouvent dans la première partie, ceux de l'homélie D dans la seconde.

Postscriptum grammatical.

Il est bien possible que ceux qui liront attentivement le texte grec soient frappés par l'omission de l'article à plusieurs endroits. Une phrase comme "Ἰδωμεν δὲ καὶ ἡμεῖς δεσποτικῆς παραβολῆς σκοπόν (XV,2,4) semble peu correcte et on serait tenté d'ajouter l'article ; mais en se reprochant à l'homélie XIV, dont le texte est basé sur onze manuscrits, on constate le même phénomène. Voici quelques exemples remarquables :

XIV,5,3 καὶ ἵνα πλῆθος σκυθρωπῶν διηγημάτων ὁ λόγος
συντέμῃ

XIV,7,2 καὶ οὕτως κατὰ μικρὸν ἀλλοτριωθείς ἀρετῆς καὶ θεοῦ

XIV,7,4 κάκειθεν λοιπὸν μοσχοποιῖας ἐπιτήδενσις δαιμονῶσα

XIV,8,4 μὴ ζῆτει τῆς ἑβδομάδος τὸ τέλος ὡς μετὰ χειμῶνα
πικρὸν παρουσίαν ἕαρος

Il faut bien conclure de ces passages que l'emploi de l'article par Astérius n'est pas conforme à nos règles de la syntaxe grecque. Il n'y a donc pas lieu de l'introduire là où la pauvreté de la tradition manuscrite pourrait laisser un doute.

Woerden/Amsterdam, Vrije Universiteit.

¹³ SICKENBERGER, *o.c.*, p. 31-40.

¹⁴ SICKENBERGER, *o.c.*, p. 42-44.

Ἄστεριου ἐπισκόπου Ἀμασείας ὁμιλία εἰς τοὺς δύο υἱοὺς
τοὺς παρὰ τῷ Λουκᾷ.

As. Am. Proel.

1,1. Ἀναίσθητον ὁμοῦ καὶ πονηρὸν τῶν φαρισαίων τὸ σύνταγμα
καὶ πάσης ἀρετῆς ἀπαίδευτον, ὡς αὐτὴ διελέγχει τῶν πρα-
5 γμάτων ἢ πείρα. Πονηροὶ μὲν γὰρ ἦσαν, ὅτι τοῦ θεοῦ καὶ σω-
τήρος ἡμῶν εὐμενῶς προσιεμένου πάντας τοὺς προστρέχοντας
ἀμαρτωλοὺς, ἤχθοντό τε καὶ διεγόγγυζον, τῇ ἀγαθῇ αὐτοῦ
μακροθυμίᾳ καὶ ἄκρα χρηστότητι βαρυνόμενοι· ἀναίσθητοι
δὲ ὅτι πλέον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων τὰς ψυχὰς νοσοῦντες,
10 δι' ὧν τοὺς ἄλλους κατέκρινον, ἑαυτοὺς τὴν συγγνώμην
ἀπέκλειον. 2. Κἀκεῖνοι μὲν οὕτως, ὁ δὲ γε πάσης ἀγαθότητος
ἐπέκεινα θεὸς καὶ πολὺν ἔχων καὶ ἀκένωτον τὸν τῶν οἰκτιρισμῶν
θησαυρὸν, οὐδὲ τούτους ἀθεραπεύτους κατέλιπεν. Ἐπειδὴ δὲ
τὴν ἐκ τοῦ προφανοῦς παρηρσίαν οὐκ ἔφερον, ὥσπερ πῶλοι
15 τινες ἄγριοι χειρὸς ἐπαφήν, τοῖς παραβολικοῖς τῶν λόγων
καταμίξας αὐτήν, ὥσπερ τινὶ μέλιτι πικρὸν καὶ ἀηδὲς φάρμα-
κον, οὕτως αὐτῶν εὐμηχάνως ἐξιᾶται τὴν νόσον, ἡδὺ πρᾶγμα
καὶ φίλον εἶναι θεῷ διδάσκων τοῦ ἀμαρτωλοῦ τὴν μετάνοιαν.

2, 1. Εἰπὼν γοῦν τοῦ προβάτου τοῦ ἀπολωλότος τὴν εὐρεσιν
20 καὶ τοῦ ποιμένου τὴν ἐπ' ἐκείνῳ χαρὰν, διδάξας δὲ καὶ τῆς
γυναϊκὸς τὴν εὐφροσύνην, ἣτις τὴν δραχμὴν εἶδεν ἐγκεκρυμ-
μένην τῇ γῆ, καὶ ὅπως συνεκάλει τὰς ἐκ γειτόνων γυναῖκας εἰς
μετουσίαν τῆς χαρᾶς ἢν ἐχάρη, εἰς ἐναργέστερον καὶ τρανότερον
ἐκβαίνει λόγον, τὴν παραβολὴν τῶν δύο υἱῶν ἦν ἀρτίως ἠκού-
25 σατε. 2. Ἔχει δὲ οὕτως· Ἄνθρωπός τις εἶχεν δύο υἱοὺς·
καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος· πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος
τῆς οὐσίας. Ἄριστον πρᾶγμα καὶ τῷ λογικῷ πρέπον ζῶν
τὸ κεκρυμμένην ἀσαφείᾳ γνώμην ἐπιμελῶς ἀνιχνεύειν καὶ

1-2 Luc. 15,11-32 19-20 Luc. 15,3-6 20-23 Luc. 15,7-9 25-
27 Luc. 15,11-12

1-2 ὁμιλία om. I : τῇ κυριακῇ τοῦ ἀσώτου. τοῦ μακαρίου Ἄστεριου ἐπισκό-
που Ἀμασείας ὁμιλία εἰς τοῦ (I) δύο υἱοὺς τοὺς παρὰ τῷ Λουκᾷ ἦγον εἰς τὸν
ἔσωτον. ἐλόγησον πάτερ D 5-6 σωτήρος : πατὴρ D 6 προσιέμε-
νοι D 7 οὗτοι οἱ φαρισαῖοι post τε add. I τῇ om. D αὐτοῦ
om. D 8 ἄκρα om. D 9 μάλλον D 11 κἀκεῖνη D 12
αὐτὸς om. D πολλὴν D 13 ἀθεραπεύτους κατέλιπεν : ἀφήκεν ἀθερα-
πεύτους D 16 τὸ εὐπαρηρσίαστον ante καταμίξας add. D αὐτήν
Bretz : αὐτῇ I : om. D

- προάγειν εἰς φῶς. 3. Καὶ τοῦτο διαφερόντως ἐπαινεῖ ὁ
 30 σοφὸς Σολομών, προοίμιον τῆς παροιμιακῆς βίβλου ταύτην
 τὴν ἔννοιαν ποιησάμενος· Γνωῖναι σοφίαν καὶ παιδείαν
 καὶ νοῆσαι λόγους φρονήσεως, δέξασθαι τε στροφὰς λόγων.
 4. Ἴδωμεν δὲ καὶ ἡμεῖς δεσποτικῆς παραβολῆς σκοπὸν,
 λύσαντες διὰ τῶν ποιικίλως ἐρμηνευόντων τὴν μάχην, ὡς
 35 καὶ Σολομών τῶν γυναικῶν τὴν ἀμφισβήτησιν τῶν μετα-
 ποιουμένων τοῦ βρέφους. 5. Πατέρα τοίνυν προσῆκε νοεῖν
 τὸν θεόν, τοὺς δύο υἱοὺς τοῦ πατρὸς, τὸν πρεσβύτερον καὶ τὸν
 νεώτερον, ἐκλαμβάνειν εἰς ἀνθρώπους δύο· τὸν μὲν παραμεί-
 ναντα τῇ δοθείσῃ χάριτι καὶ τῇ πρὸς θεὸν ἀγάπῃ, καὶ οὐδαμοῦ
 40 τῆς ἐκκλησίας ἀφηνιάσαντα οὐδὲ ἐκπεσόντα τῆς μεταλήψεως
 τῶν μυστηρίων ὡς πατρικῆς τραπέζης· τὸν δὲ γνώμη κούφῃ
 καὶ εὐσαλεύτῳ χωρισθέντα τοῦ ἀληθινοῦ πατρὸς — κοινὸς γὰρ
 πάντων γονεὺς ὁ θεός — σπαθήσαντα δὲ καὶ διαφθείραντα τὰς
 παρ' αὐτοῦ δοθείσας δωρεάς, ὥσπερ οἱ ἄσωτοι δαπανᾶν εἰώ-
 45 θασι τὸ τῶν πατέρων ἀργύριον.
- 3, 1. Ὁ μὲν οὖν γενικώτερος τῆς ἀλληγορίας νοῦς ὧδε, βραχεῖ
 λόγῳ περιλαβὼν τῶν κατὰ μέρος εἰρημένων τὸ πλῆθος. Σκοπη-
 τέον δὲ λοιπὸν τί ἐστι τὸ ἀπαιτηθῆναι τὸν πατέρα τῆς οὐσίας τὸ
 μέρος. Καὶ τάχα τοιοῦτο τυγχάνει· οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων
 50 τὴν τοῦ βαπτίσματος μετουσίαν καὶ τὴν τῶν μυστηρίων ἀπό-
 λασιν ὡς ἐπιβάλλουσαν κληρονομίαν παρὰ τοῦ θεοῦ ἀπαι-
 τοῦσιν, ὃ δὲ οὐκ ἀναβάλλεται τὴν δόσιν, ἀλλὰ καὶ μάλα προ-
 θύμως παρέχει τὸ αἶτημα. 2. Χρῆ δὲ τὸν λαμβάνοντα μὴ
 σπουδαῖον εἶναι περὶ μόνην τὴν κτήσιν τῆς κληρονομίας ἐκελευθῆς,
 55 ὀλιγορὸν δὲ περὶ τὴν φυλακὴν, ἀλλ' ὑποδέχεσθαι μὲν ἡδέως,
 τηρεῖν δὲ ἀγρόπνως. Καὶ γὰρ ἔχει πικρὸν ληστὴν καὶ ἐπί-
 βουλον μυριοῖς ἐπιτηδεύοντα τρόποις τὴν κλοπὴν, οὐχ ἵνα
 ὑπελόμενος αὐτὸς κτήσῃται, ἀλλ' ἵνα πένητας καὶ ἀθλίους ἀπο-
 δεῖξῃ τοὺς γυμνωθέντας. 3. Ὁ δὲ πατὴρ οὐ μικρολόγος ἐστὶν
 60 οὐδὲ φειδωλὸς ἢ βραδύς εἰς τὴν χάριν, ἀλλὰ δίδωσι καὶ τοῦτο,

31-32 Prov. 1,2-3

34-36 III Regn. 3,16-28

- 35 καὶ om. D 37 δὲ post δύο add. I 38 δύο ἀνθρώπους D
 42 ἀσαλεύτῳ D ἀθανάτου καὶ ante ἀληθινοῦ add. D 43 σπαταλή-
 σαντα I 44 παρ' αὐτοῦ δοθείσας D Phot. : τοῦ πατρὸς I ὡς D
 Phot. 45 τὸ om. D 49 τοιοῦτο D 52 μάλιστα D 57 ἐπι-
 βουλεύοντα D

οὐ τῷ μὲν πλεον, τῷ δὲ ἔλαττον, ἀλλὰ τὸ ἐπιβάλλον, ὅπερ ἐστὶ
 τῆς ἰσότητος. Κἂν γὰρ δέκα μυριάδας ἴδης κατὰ τὴν αὐτὴν
 ὥραν ἐξιούσας τοῦ βαπτιστηρίου, πάντες τὴν ἴσην καὶ τὴν αὐτὴν
 ἔχουσι δωρεάν, ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, υἰοθεσίας ἀξίωμα, μίαν τὴν
 65 ἐπανθοῦσαν τοῦ πνεύματος ἐνέργειαν. 4. Τὸ δὲ ἐντεῦθεν οἱ μὲν
 παραμένονσι τῇ ἐλευθερίᾳ καὶ τῇ πατρικῇ εὐγενείᾳ, νόμοις καὶ
 θεσμοῖς ζῶντες ἐν οἷς ἐγεννήθησαν, καὶ τηροῦσιν ἄπτωτον τὴν
 εὐδαιμονίαν, εὐφραίνοντες τὸν γεννήτορα καὶ αὐτοὶ ταῖς
 ἐκείνου εὐνοίαις ἐπαγαλλόμενοι. Οἱ δὲ νεωτεροποιοὶ τὴν
 70 γνῶμην καὶ καινοτόμοι τὸν βίον, οἷος ἦν τὸ παλαιὸν ὁ Ἄβεσ-
 σαλῶμ, οὐκ εἰδότες πλοῦτον ἀθρόον προσγινόμενον κυβερνήσαι
 καλῶς, οὐδὲ οἰκίαν λαμπρὰν καὶ νεουργὸν οἰκονομηῆσαι σω-
 φρόνως, τῆς μὲν τὴν εὐμορφίαν αἰσχύνουσι, τοῦ δὲ τὴν δύναμιν
 διαφθειροῦσιν, ἑαυτῶν λησταί, τῆς ἰδίας εὐπραγίας ἐπιβουλοὶ
 75 καὶ τῆς τοῦ γένους ἀξίας διαφθορεῖς, οἷος δὴ καὶ οὗτος ὁ τῆς πα-
 ραβολῆς νεανίσκος ἡμῖν ὑποδέδεικται, ὃς ἀπεδήμησεν εἰς χῶ-
 ραν μακρὰν καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισε τὴν οὐσίαν ἑαυτοῦ ζῶν ἀσω-
 τως. 5. Ποίαν χώραν ; Τὴν ξένην τῶν τοῦ Θεοῦ ἐντολῶν, τὴν ἐρη-
 μον τῶν καλῶν, τὴν οὐδὲν ἀγαθὸν βλαστάνουσαν, ἐν δὲ γεώργιον
 80 φιλοπόνως ἐκφέρουσαν, τὴν μοχθηρὰν καὶ πολυάκανθον ἁμαρ-
 τίαν, ἐν ἣ πηγῇ ζωῆς οὐκ ἔστιν οὐδὲ παράδεισος χαρίεις καὶ
 εὐθαλής εὐφραίνων τὴν ὄψιν. Ἄλλὰ πᾶσα ἡ τοιαύτη χώρα
 τεφρώδης ἐστὶ καὶ αἰθαλώδης καὶ οἶαν τὴν τῶν Σοδομιτῶν
 μετὰ τὴν τοῦ πυρὸς ἐμβολὴν γενέσθαι ἀκούομεν. Καὶ γὰρ
 ἐκείνην οὐχ ἡ φύσις τοιαύτην ἐγέννησεν — οὐδὲν γὰρ ἀχρηστον
 ἢ φαῦλον ὁ δημιουργὸς κατεσκεύασεν —, ἀλλ' ἡ τῶν κατοι-
 κούντων ἁμαρτία εἰς ἀχρηστίαν ἤμειψεν.
 4, 1. Ἀπῆλθεν οὖν εἰς ξένην χώραν ὁ ἄσωτος καὶ πατραλοίας οὐ
 μαθὼν ἐκείνο λέγειν · Ἐμοὶ δὲ τὸ προσκολληῖσθαι τῷ θεῷ ἀγα-
 θόν ἐστιν. Καὶ μὴ θαυμάσης εἰ ἀλληγορικῶς τὸν ἁμαρτωλὸν
 πατραλοίαν ἐκάλεσα · μάλιστα γὰρ ἀξίος ταύτῃ τῇ κατηγορίᾳ

78 Luc. 15,13

89-90 Ps. 72,28

μετὰ προσκλίσεως post οὐ add. D τῷ δὲ : ἐτέρῳ δὲ D 61-
 62 περ - ἰσότητος : ὅπερ ἴσον ἐστίν D 65 ἐνεργεσίαν D ἐκείθεν D
 καὶ om. D 74 λέγοντες ante λησταί add. I 75 καὶ om. D
 ὑποδείκνυται D 78 τὴν - ἐντολῶν om. D 80 ἐκφέρουσα D
 ἡ τοιαύτη χώρα om. D 83 ἐστὶ om. D καὶ οἶαν τὴν : οἶαν D
 ἀκούομεν : φασιν D 85 οὐχ ἢ : οὐ D 91 ἐκάλεσα : εἶπον D

- μαστιγίσθαι ὁ τὸν κοινὸν ἀπάντων ἀθετῶν πατέρα. 2. Καί, εἰ βούλει, ἄκουσον τοῦ θεοῦ ἐν Ἡσαΐα κατὰ τῶν ἀγνωμόνων Ἰσραηλιτῶν σχετλιάζοντος · Ἄκουε, οὐρανέ, καὶ ἐνωτίζου, γῆ,
- 95 ὅτι κύριος ἐλάλησεν · υἱοὺς ἐγέννησα καὶ ὕψωσα, αὐτοὶ δὲ με ἠθέτησαν. Καὶ ἀλλαχοῦ · Εἰ πατήρ εἰμι ἐγώ, ποῦ ἐστιν ἡ δόξα μου ; καὶ εἰ κύριός εἰμι ἐγώ, ποῦ ἐστιν ὁ φόβος μου ; 3. Χαλεπὸν δὲ νῖψ̄ νέψ̄ χωρισθῆναι πατρός · μέχρι μὲν γὰρ σῶνεσι
- τῶ γεγεννηκότι, εἴτε ἀθαιρέτως εἴτε φόβῳ καὶ αἰδοῦ, κό-
- 100 σμιός ἐστι, τεταγμένος, σώφρων, παιδαγωγὸν ἔχων ἀχώριστον ἐκ τῆς φύσεως, οὐδενὶ τῶν ἀκολάστων ὁμιλῶν οὐδὲ φρατρίαῖς νέων ἀσώτων ἐγκαλινδούμενος οὐδὲ τοῦ δαπανᾶσθαι κακῶς ἐξουσίαν ἔχων ἀκόλυτον. Ὑλῆ γὰρ ἀκολασίας τῶ νέψ̄ ἢ τῆς εὐπορίας δαφιλεῖα · πάντα γὰρ ταῦτα ἀνείργει καὶ ἐλαύνει
- 105 μακρὰν ὁ τοῦ πατρὸς ὀφθαλμός. 4. Ὅταν δὲ ἐφ' ἑαυτοῦ γένηται καὶ μήτε φόβος μήτε αἰδῶς παρῶσι, δύο φύλακες ἰσχυροὶ ταραττομένης νεότητος, τότε δὴ τότε οἴχεται πάντα καὶ ἀνατέτραπται καὶ οὐδεὶς ἱκανὸς ἐπισχεῖν τὸ κακὸν ὡσπερ τινὰ πυρκαϊὰν ἀξήθεισαν ἤδη καὶ πολλὰς χεῖρας τῶν σβεννόντων
- 110 νικῶσαν.
- 5, 1. Ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακρὰν καὶ ἐκεῖ διεσκορπίσεν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ζῶν ἀσώτως. Οὐχ ὁ γηϊνὸς πλοῦτος μόνον διασκορπίζεται καὶ σπαθᾶται κακοῖς οἰκονόμοις περιπεσόν, ἀλλὰ καὶ ὁ ἀσώματος καὶ μέγας, ὁ φοιτῶν πρὸς ἡμᾶς οὐρανόθεν, θᾶτον
- 115 διαλύεται, ὅταν πιστευθῆ φιλοσάρκοις ψυχαῖς. 2. Ἡ γὰρ οὐ δοκεῖ τῶ νοῦν ἔχοντι μεγάλων θησαυρῶν ἀποβολή, ὅταν χάρις ἀπόληται καὶ κοινωνία διαφθαρή τῆς μυστικῆς τραπέζης καὶ λιμός τινα καταλάβῃ τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ, ὁ δὲ μύστης καὶ θιασώτης ἐκβληθῆ τῶν μυστικῶν
- 120 ἀπολαύσεων, ὅταν ἀπὸ σωφρόνων συναριθμηθῆ τοῖς πόρνοις καὶ ἀπὸ τῆς σεμνότητος εἰς ἀκαθαρσίαν ἐκπέσῃ ; 3. Τοῦτο οὐκ ἐστιν ἀναλῶσαι τὴν οὐσίαν ; Οὐσίαν τὴν αὔλον, τὴν ὑπερκόσμιον, τὴν ἐπουράνιον, ἣ κατὰ σύγκρισιν οὐδὲ πάντες οἱ τοῦ κόσμου θησαυροὶ παραμετρηθῆναι δύναται. Οὐ μὲν οὖν γένοιτ' ἂν
- 125 ταύτης οἰκτροτέρα πενία οὐδὲ γυμνότης μᾶλλον ἀσχήμων. 4. Ἐσπάθησε καὶ ὁ Ἀδὰμ τὴν οὐσίαν κακῶς καὶ πάσης πατρικῆς εὐπορίας ἐξέπεσε καὶ ὑπερωρίσθη τοῦ παγκάλου χωρίου,

94-96 Is. 1,2

96-97 Mal. 1,6

111-112 Luc. 15,13

102 τοῦ post hoc verbum incipit lacuna in I

ὅπερ ὁ θεὸς ἐγεώργησε καὶ τῇ οἰκείᾳ σοφίᾳ φντεύσας παντοίων
 βλαστημάτων ἀπέδειξεν εὐφορον. Γυμνωθεὶς δὲ πάσης περι-
 130 βολῆς τῇ οἰκτρᾷ σκέπῃ τῶν φύλλων ἤσχύνετο πλέον τῆς
 γυμνότητος ἐρυθριῶν τῷ σκεπάσματι. 5. Τοιοῦτοι καὶ πάντες
 ἁμαρτωλοὶ, ἀπὸ νύων μίσθιοι, ἀπὸ εὐγενῶν ἄδοξοι, ἀπὸ ἐλευ-
 θέρων δοῦλοι, ἀπὸ πλουσίων πένητες, οὐκέτι δυνάμενοι λέγειν
 τὰ τῆς συνήθους παρερησίας· Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
 135 6, 1. Καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἐνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκεί-
 νης καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγρούς αὐτοῦ βόσκειν χοίρους.
 Δεινὸς οὗτος ὁ πολίτης, πάντα τοὺς ἀσώτους συνάγων καὶ
 προσιέμενος τοὺς ἀποκηρύκτους καὶ τοὺς πατραλοῖας ἔλκων
 πρὸς ἑαυτὸν καὶ πέμπων εἰς ἀτιμίας πράξεις. Ἐπισημαίνεται
 140 δὲ ὅτι χοίρων ἐστὶν ἀγελάρχης, οὐ προβάτων ποιμῆν· προ-
 βάτων μὲν γὰρ τῶν λογικῶν ποιμῆν ὁ Χριστὸς ὁ λέγων·
 Ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμῆν ὁ καλός. Συβώτης δὲ ὁ διάβολος, ὁ φίλος
 τῶν χοίρων. 2. Ἡ οὐ μέμνησαι, ὁ ἀκροατής, ὅτι ἠρίκα τὸν
 δαιμονιῶντα ἐθεράπευσεν ὁ Χριστός, τὸν φοβερόν ἐκείνον καὶ
 145 αὐχμώδη, τὸν ἀπὸ τῶν μνημείων ἐκπορευόμενον, παρεκάλουν
 οἱ ἀπελασθέντες δαίμονες — ἦν γὰρ φρατρία πνευμάτων —
 ἀπελθεῖν εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων, ὡς πάντως φίλως ἔχοντες
 πρὸς ταῦτα τὰ ζῶα. Καὶ γὰρ ἔπρεπε τοὺς ἀκαθάρτους τοῖς
 ὁμοίοις ἐπαναπαύεσθαι. 3. Ἀπέστειλεν οὖν τὸν ἄθλιον νεα-
 150 νίσκον βόσκειν χοίρους. Φεῦ τῆς συμφορᾶς. Φεῦ τῆς ἀθλιώ-
 τητος. Μετὰ τὴν εὐδαιμονίαν ἐκείνην συβώτης ὁμοδίαιτος
 τῶν χοίρων, ἐσθίων κεράτια, ψυχρὸν καὶ ἄτροφον ἕδεσμα.
 Τοιαύτη γὰρ καὶ τῆς ἁμαρτίας ἀπόλαυσις, ἡδεῖα πρὸς ὀλίγον
 καὶ οὐδὲν τὸ χρήσιμον ἔχουσα.
 155 7, 1. Εἰς ἑαυτὸν δὲ ἔλθων. Καλῶς τὸ εἰς ἑαυτὸν ἔλθων· ὡς γὰρ
 οἱ δαιμονιζῶντες ἔξω τῶν φρενῶν εἰσι, οὕτω καὶ οἱ τοῖς πάθεσι
 τῶν ἁμαρτιῶν κατεχόμενοι. Εἶτα τῇ μετανοίᾳ πρὸς διόρθωσιν
 ἐπικλίναντες οἶον ἐκ μανίας τινὸς καὶ παραφορᾶς ἀνανήφουσι.

134 Matth. 6,9 135-136 Luc. 15,15 142 Ioh. 10,12 155 Luc.
 15,17

153 τοιοῦτον Phot. Nic. 154 φέρουσα Phot. Nic. καὶ ἡδύνουσα
 μὲν πρόσκαιρα, κολάζουσα δὲ αἰδία· ἐπιθυμεῖ δὲ κορεσθῆναι τῆς ἁμαρτίας ὁ
 ἄλεινός, καὶ οὐ δύναται λαβεῖν κόρον· οὐδὲ γὰρ μένει ἡ ἡδονή, ἀλλ' ἅμα γίν-
 εται καὶ ἀπογίνεται καὶ κενὸς εὐρίσκεται πάλιν ὁ ἄνθρωπος post ἔχουσα add.
 Nic. 155 a vocibus ἐλθὼν καλῶς rursus incipit I καλῶς -
 ἐλθὼν om. D 157 τῇ om. D τὴν ante διόρθωσιν add. D

2. Δαιμονᾶν γὰρ ἀληθῶς οὐ τοῦτο μόνον ἐστὶ, τὸ καταπίπτειν
 180 καὶ ὑλακτεῖν καὶ ἀφρῶ περιρρεῖσθαι, ἀλλὰ τὸ ἐνεργεῖσθαι δλωσ
 παρὰ τοῦ πονηροῦ. Δαιμονῶντα καλῶ τὸν ψεύστην καὶ βλά-
 σφημον, καὶ πλεόν τούτων τὸν πόρνον καὶ τὸν μοιχόν, τὸν
 ὑποκριτὴν, τὸν πλεονέκτην καὶ πάντα ἀπλῶς τὸν ἐκ τῶν χειρό-
 νων γνωριζόμενον ἄνθρωπον. 3. Οὕτω τοι καὶ ὁ Πέτρος, πάντα
 165 ἀλλότρια τοῦ βουλήματος τοῦ θεοῦ εἰδὼς εἶναι τὰ τοῦ σατανᾶ,
 πρὸς τὸν ἱερόσυλον Ἀνανίαν οὕτως φησὶν· Ἀνανία, τί ἔτι
 ἐπέρασέ σε ὁ σατανᾶς ψεύσασθαι σε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον; Καὶ
 ὁ κύριος εἰς τὸ πῦρ πέμπων τοὺς ἁμαρτωλοὺς, ἀγγέλους αὐτοῦς
 τοῦ διαβόλου καλεῖ· σκευὴ γὰρ εἰσι τῆς ἐκείνου βουλήσεως.
 170 4. Καὶ ὁ Ἰούδας οὐ πρότερον ἐγένετο προδότης πρὶν τὸν σα-
 τανᾶν εἰς αὐτὸν εἰσελθεῖν. Καὶ ὁ Ἀδὰμ οὐκ ἐπεθύμησε τοῦ
 ξύλου μέχρις οὗ ὁ ὄφις πρὸς τὴν Εὐάν ὠμίλησε. Καὶ πᾶσα
 κακίας ἀφορμὴ ἀπ' ἐκείνου ἔχει τὴν ῥίζαν.
 8, 1. Καλῶς οὖν εἶπε περὶ τοῦ μετανοοῦντος· εἰς ἑαυτὸν δὲ ἔλ-
 175 θῶν· μόνον γὰρ ἀνένηψε. Βλέπε οἷους πρὸς ἑαυτὸν διεξέρχεται
 λόγους πάσης γέμοντας σωφροσύνης καὶ συνέσεως· Πόσοι μισ-
 θιοὶ τοῦ πατρός μου περιττεύονται ἄρτων, ἐγὼ δὲ λιμῶ ἀπόλ-
 λυμαι· ἀναστάς πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ ἐρῶ αὐτῷ·
 πᾶτερ, ἤμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιον σου. 2. Εὐγε τῆς
 180 μεταμελείας. Εὐγε τῶν σωφρόνων λογισμῶν. Ἄφες τὸν πο-
 λίτην τὸν ξένως ἔχοντα πρὸς σέ καὶ ἀνάλυσον πρὸς τὸν πατέρα,
 κατὰλιπε τοὺς χοίρους καὶ ἔλθε πρὸς τὸν τῶν προβάτων δεσπό-
 την τὸν λέγοντα· Ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός, τὸν θέντα τὴν
 ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν προβάτων, τὸν λέγοντα πρὸς Πέτρον
 185 ἐμμελῶς τρίτον· Βόσκει τὰ ἄρνια μου. 3. Ἐπαίνου δὲ ἀξία
 καὶ ἡ ἱκετηρία· οὐκέτι γὰρ ἑαυτὸν υἱὸν καλεῖ ἀλλὰ γυμνοὶ τοῦ
 ἀξιώματος ἐκὼν διὰ ταπεινότητα, μισθωτὸν δὲ ὀνομάζει καὶ
 πάντα τὰ τῆς ἀτιμίας ὀνόματα, ἵνα ἡμῖν ὑπογράψῃ ὁ λόγος
 ὅπως προσῆκε καταπίπτειν καὶ ταπεινοῦσθαι τὸν ἁμαρτίας
 190 ὀλοφνυρόμενον. 4. Πολλοὶ γὰρ τῶν τῆς μετανοίας χρηζόντων

166-167 Act. 5,3; 5,9
 171-172 Gen. 3,1-5
 185 Ioh. 21,15

168-169 Matth. 25,41
 176-179 Luc. 15,17-18

170-171 Ioh. 13,27
 183-184 Ioh. 10,12

164 τοι om. D
 ἐπλήρωσεν ὁ σατανᾶς τὴν καρδίαν σου D
 ante βλέπε add. D

165 τὰ; καὶ I

166-167 τί - σατανᾶς; διὰ τί
 174 οὖν om. D 175 καὶ

σχήματι μὲν ὁμολογοῦσι τὴν ἐπιστροφὴν, τοῖς δὲ ἔργοις τὰ τῶν ἀκαταγνώστων ἐργάζονται, ὁμοίως ζῶντες τοῖς τὸν βίον καθαρὸν ἔχουσι καὶ πάντα ἀνεπλήπτον, χαίροντες, γαυριῶντες, ἡδυπαθοῦντες, οὐδεμίᾳ ἀχθηδόνι καταδικάζοντες ἑαυτούς, ἀλλὰ τῷ ὀνόματι μόνῳ τοῦ μετανοοῦντος ἀρκοῦμενοι. 5. Ἡ δὲ παραβολὴ αὕτη κανονίζει τὸν βίον ἡμῶν δεικνύσα ὡς οὐ δεῖ τὸν ἐξιλεούμενον οὐδὲ ἀτενὲς βλέπειν εἰς οὐρανοὺς, ἀλλὰ τῷ ἐρυθριῶντι βλέμματι τὸ τῆς ψυχῆς μηνύειν ἀπαρρησίαστον καὶ τὸν τελῶν ἑκείνον ζηλοῦν, τὸν ἅμα τῷ φαρισαίῳ καταλαβόντα τὸν τόπον τῆς προσευχῆς, πρὸς γῆν δὲ ὄρωντα καὶ ἐνὶ μόνῳ κεχηρμένον λόγῳ · Ὁ θεός, ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. 9, 1. Μετὰ δὲ τοῦτο δρα πῶς ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ πατρὸς τοῦ θεοῦ διαγράφει τὴν ἀγαθότητα · οὐ γὰρ μένει βαρύνῃς ἐπιστρέφοντος αὐτοῦ τοῦ παιδός, οὐδὲ ἀποστρέφει εἰς τὰ ὀπίσω τὴν κεφαλὴν ἢ ἀποκλίνει τὴν συντυχίαν — τοῦτο δὴ τὸ τῶν ὀργιζομένων ἐξαιρετόν —, ἀλλὰ θεασάμενος ἐρχόμενον προσυπαντᾷ, οὐ πράως βαδίζων οὐδὲ σχολαιότερον, ἀλλὰ τρέχων ἵνα θᾶπτον ἀπολάβῃ τὸν πλανηθέντα. 2. Καὶ συμβαλὼν οὐ θρασύμως ἀσπάζεται, ἀλλὰ τῷ αὐχένι τὸ πρόσωπον ἐπιθεῖς καὶ ὄλος ὄλω περιχυθεὶς δαυιλὲς ἐπιπρεῖ τὸ δάκρυον, ὡς πού πεποίηκεν ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Ἰωσήφ τὸν Βενιαμὴν θεασάμενος. Δίδωσι δὲ καὶ φίλημα, τῆς καταλλαγῆς τὸ σύμβολον. 3. Ἐλευνὰ δὲ τοῦ παιδός ἔτι φθεγγομένου καὶ πολλῆς ἀπολογίας γέμοντα, ἐπικόψας αὐτοῦ τὴν ἰκεσίαν ἐγκελεύεται τοῖς οἰκέταις στολὴν τὴν πρώτην κομίσαι καὶ δακτύλιον καὶ ὑποδήματα, ἀποδοῦναι δὲ αὐτῷ τῆς προτέρας τιμῆς τὴν ἀξίαν καὶ κατακοσμήσαι, ὡς εἰκός, τὸν ἔνυπῶντα καὶ κατημελημένον. 4. Μετὰ ταῦτα κελεύει καὶ συμπόσιον εὐτρεπισθῆναι καὶ τράπεζαν, ἵνα ποικίλη θεραπεία καὶ δεξιώσει λύση τοῦ πλανηθέντος τὴν

11 Luc. 18,13 210-211 Gen. 45,14

πάντη om. D	ἀνεπλήπτοις I	195 μόνον D	196 αὕτη
D	198 μηνύειν ante τὸ coll. D	200 ὄραν I	μόνον D
δρα πῶς post πατρὸς coll. D	τὸ ante ἐν add. D	203-204 ἐπι-	
στρέφοντος - παιδός : τοῦ παιδός προσάγοντος D	204 εἰς τὰ ὀπίσω om. D		
ὁ πατὴρ post κεφαλὴν add. D	206 γιζομένων D	206-207	
τῷ D	207 καὶ πῶς ante οὐ add. D	210 ὄλος D	
εἰς om. D	211 ὁ ante ἐν add. D	καὶ om. D	212 τὸ ante
ἡμα add. D	213 τῆς ante ἀπολογίας add. D	215 ὁ πατὴρ ante	
πῶν add. I	217 τὸν ἔνυπῶντα ὡς εἰκός D	ἀτημελημένον D	

- 220 συμφοράν. Ταῦτα δὲ πάντα οὐχ ὡς διήγημα ἐν τῷ κοινῷ ἀνεγράφη, ἀλλ' ἕκαστος λόγος γέμει μυστήρια κεκρυμμένης ἀλληγορίας· παραβολὴ γὰρ ἐστίν, ὡς ἴστε· πᾶς δὲ παραβολικός λόγος ἐξ ἄλλων τῶν φαινομένων πρὸς ἕτερα μυσταγωγεῖ τὰ νοούμενα.
- 225 **10, 1.** Ἐξενέγκαντες τὴν στολὴν τὴν πρώτην. Τί βούλεται τοῦτ' αἶνιγμα; Ἴσμεν ὅτι πᾶς ὁ τοῦ λουτροῦ τυγχάνων τῆς παλιγγενεσίας ἐνδύεται χάριν ἄνωθεν καὶ ἀποστίλβει τῷ καινισμῷ καὶ περιβάλλεται τὸ τῆς ἀφθαρσίας ἱμάτιον. 2. Τοῦτου δὲ οὕτως ἔχοντος ἐπειδὴν εἰς τὸν βόρβορον καταπέση τῆς
- 230 ἁμαρτίας, χρήζει πάλιν τοῦ τὸν πηλὸν ἐκκαθαίροντος. Ἐπειδὴ δὲ λουτρὸν δεύτερον δι' ὕδατος οὐκ ἔστιν, ἰσοδυναμοῦσαν ἐκείνῳ βοήθειαν ὁ θεὸς τὴν μετάνοιαν ἐδωρήσατο, ἥτις τὰ μολύσματα ἡμῶν τῷ δακρύῳ ἐκπλύνουσα πάλιν καθαρὸς ἀποφαίνει. Ἦλθε τοίνυν ὁ ἁμαρτωλὸς καὶ προσέπεσε καὶ τῆς
- 235 τιμίας στολῆς ἀπολαμβάνει τὸν κόσμον. 3. Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῇ χάριτι τῆς υἰοθεσίας τῷ πνεύματι σφραγιζόμεθα, ἐδόθη καὶ ὁ δακτύλιος τῷ νεανίσκῳ, σύμβολον τῆς νοητῆς δωρεᾶς εἰς ἣν ἀποκαθίστατο. Τὸ γὰρ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀφήσι τὸν ἐν κακῇ ζῳῇ ἀναστρεφόμενον, ὡσπερ τις περιστρεφὰ πύργον ἐρημω-
- 240 θέντα, καὶ οὐ πρότερον ὑποστρέφει, πρὶν ἂν φιλοκαληθεῖς ἀνακομισθῆ, ἀσφαλισθεῖς μὲν τὰς αἰσθήσεις ὡς θυρίδας δι' ὧν ἀκωλύτως πρότερον εἰσερρῆν ἢ ἁμαρτία, λαμπρυνθεῖς δὲ τῇ ἐπιστροφῇ ὡς ὁ οἶκος τῆ λευκῆ κονιά. 4. Προσφέρεται δὲ αὐτῷ καὶ τὰ ὑποδήματα. Διὰ τί; Ἴστε γὰρ ὑμεῖς, οἶδα σαφῶς, ὅτι περ
- 245 ἐλέχθη τῷ ὄφει τὴν πτέρναν τοῦ ἀνθρώπου τηρεῖν καὶ τῷ ἀνθρώπῳ τὴν ἐκείνου κεφαλὴν, καθὼς ἐν Γενέσει φησί· Σὺ τηρήσεις αὐτοῦ κεφαλὴν κἀκεῖνος τηρήσει σου πτέρναν. **11, 1.** Τοῦτου δὲ οὕτως ἔχοντος ἐλθὼν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ ταῦτα ἰδὼν ἐβάσκηεν. Τοῦτο δὲ τῆς σκαιᾶς καὶ ἀπαιδεύτου

225 Luc. 15,22

226-227 Tit. 3,5

246-247 Gen. 3,15

- 220 κενῷ D 221 γέμει om. D 225-226 τί - αἶνιγμα om. D
 229 κατέπεσεν D 230 καθαίροντος D 231 δι' ὕδατος om. D
 235 τῇ om. D 238 ἀποκαθίσταται D 241 κατακοσμηθῆ I
 244 ἴστε - σαφῶς : οἶδατε D ὅτι D 245 τῷ ὄφει ἐλέχθη D
 245-246 τῷ ἀνθρώπῳ : ὁ ἀνθρώπος I 248-249 ἐλθὼν - ἐβάσκηεν : ἦκει
 ἐξ ἀγροῦ ὁ πρεσβύτερος υἱὸς καὶ ὡς ἤγγισε τῇ οἰκίᾳ ἤκουσε συμφωνίας καὶ
 χορῶν· ἃ καὶ ἀκηκοῦς καὶ ἰδὼν ἐβάσκηεν, ἐφ' οἷς ἔδει μᾶλλον συγχαίρειν
 καὶ τὴν ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ συμπαθῆ γνώμην τοῦ πατρὸς ἀποδέχεσθαι D
 249 καὶ ἀπαιδεύτου om. I

250 γνώμης ἔλεγχον ἔχει. Καίτοι εἰ καὶ μικρὸν αὐτὸς τι παρεβλά-
 πτετο μέρος, ἔδει μὴ δυσχεραίνειν, ἀλλὰ φέρειν γενναίως καὶ
 τῆς ὀλίγης ζημίας τὸν ἀδελφὸν προτιμᾶν. 2. Νυνὶ δὲ τῇ
 ἄλλοτρίᾳ φιλοτιμίᾳ βαρύνεται, ἐφ' οἷς αὐτὸς οὐδὲν ζημιούται,
 καὶ διαρρήγνυται, ἐφ' οἷς ὁ γυμνὸς ἐνεδύθη καὶ ὁ λιμώττων
 255 ἐτράφη καὶ ὁ ἄοικος εὖρεν ἐστίαν. Καὶ ταῦτα ὁ ἀδελφός·
 ἢ γὰρ προσθήκη τοῦ γένους διπλασιάζει τὸ ἔγκλημα. 3. Τοιοῦ-
 τους ἐγὼ κατενόησα καὶ τοὺς ἐργάτας τοῦ ἀμπελῶνος παρὰ
 Ματθαίῳ· κἀκεῖ γὰρ ἐπειδὴ οἱ τῆς ἐνδεκάτης ἐργάται ἴσως
 ἐτιμήθησαν τῇ τοῦ οἰκοδεσπότου φιλοτιμίᾳ τοῖς ἀπὸ τῆς τρί-
 260 τῆς ὥρας ἀμπελουργοῦσιν, οἱ μὲν ἀγανακτοῦντες διαρρήγνυ-
 νται καὶ μύρια σχετλιάζουσιν, ὁ δὲ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος πραῦ-
 τητι ὄμου καὶ δικαιοσύτῃ ἀντιλογία τῶν βασκάνων καθάπτεται
 λέγων· 4. Ἐταίρε, εἰ μὲν ἔλαττῶ σου τὸν συμφωνηθέντα
 μισθόν, μέμφου καὶ ἀγανάκτει· εἰ δὲ καὶ ὁ σὸς πόνος οὐκ
 265 ἄκαρπος, τί λυπῆ, εἰ ἠλέησα τὸν βραδύναντα; Ἐμὸς ὁ πλοῦ-
 τος, μὴ γὰρ σὴ δαπάνη; Κακοτρόπου κατηγόρημα τὸ λυπεῖ-
 σθαι ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς τοῦ πέλας. 5. Καὶ μοι δοκεῖ εἰκότως
 τινὰ πρὸς τὸν ἀδελφὸν τοῦτον τοῖς ὁμοίοις χρῆσασθαι λόγοις
 δι· Ὡ βέλτιστε, οὐδὲν ἢ σὴ ἔλαττοῦται κληρονομία οὐδὲ ἢ
 270 τιμὴ οὐδὲ ἢ δόξα διὰ τὴν τοῦ ἐκπεσόντος σωτηρίαν. Μὴ
 τοῖνυν λυπεῖτω σε ἢ τοῦ πατρὸς ἀγαθότης, εἰ περιέχεται τοῦ
 δυσπραγήσαντος· ὁ γὰρ ἐλεῶν οὐ δικάζει μετὰ ἀκριβείας,
 ἀλλὰ φιλανθρώπως χαρίζεται. Καὶ ταῦτα, ὅταν ὑπάρχη πατὴρ
 ὡσπερ τινὲ βία πρὸς τὸν οἶκτον ἐλκόμενος.
 275 12, 1. Ὡργίσθη δὲ καὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν· ὁ δὲ πατὴρ ἐξελ-
 θὼν παρεκάλει αὐτόν. Ὡ πατρὸς ἀγαθότης πρὸς δύο πάθη τέ-
 κνων μεριζομένη. Τὸν μὲν γὰρ δεξιούται, ἵνα παύσῃ τῶν μόχθων,
 τὸν δὲ παρακαλεῖ, ἵνα παύσῃ τῶν φθόνων. Καὶ γὰρ ἀφόρητος
 ἡ ὄργη φαίνεται τοῦ ἀνδρός, ὡς ἔστι κατιδεῖν ἐκ τῶν λεγομένων·
 280 Ὅτε δὲ ὁ υἱὸς σου οὗτος ὁ καταφαγῶν σου τὸν βίον μετὰ πορ-
 νῶν ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ, φησί, τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν. 2. Ἀ-

280-287 Matth. 20,1-6

275-276 Luc. 15,28

280-281 Luc. 15,30

250 καὶ φθονεῖρας post γνώμης add. D

251 γενναίως: ἡδέως D

255 καὶ - ἐτράφη om. D

259 τῆς om. D

266 ἢ ante κακο-

260 ὄμου add. D

268 τινὰ: τις καὶ D

270 τοῦ ἐκπεσόντος: ἐκ τοῦ

275 ὄργητος D

275 ὡργίσθη - ἤθελεν om. D

277 τῶν μόχθων: τὸν

278 φθόνων φθόνον D

278 τὸν δὲ - φθόνων om. D

281 φησί om. D

κριβῶς τὰ ῥήματα ταῦτα τὴν τῆς ψυχῆς δείκνυσιν ἀγανάκτη-
 σιν καὶ ὑπ' ὄψιν ἄγει τὸν θυμὸν σφραδάζοντα καὶ κυκώμενον
 ὠδίνοντα δὲ ἐκραγῆναι κατὰ τὰ βλαία τῶν πνευμάτων, ἃ κατὰ
 285 τινὰ τόπον ἀποκλεισθέντα ἀθρόον μετὰ πολλῆς βίας ἐκδίδοται.
 3. Ὅρα γὰρ ὅπως κωμωδεῖ τοῦ ἀδελφοῦ τὸν βίον, τῶν πορνῶν
 καὶ τῆς ἀσωτίας μεμνημένος καὶ θεατριζῶν τὰ ἔργα τῆς
 αἰσχρότης, ἐφ' οἷς ἐχρῆν ἐγκαλύπτεσθαι· τὰ γὰρ τῶν οικείων
 ἀμαρτήματα ἐρυθριαῖν ποιεῖ τοὺς πρὸς γένους.
 290 13, 1. Τί οὖν παιδεύει τὴν ἐκκλησίαν τάδε λεγόμενα; Μηδέποτε
 ὀνειδιζεῖν τῷ ἀδελφῷ τῷ ἐπιστρέφοντι ἀπὸ βίου φανλοτέρου,
 μηδὲ ἐπιξαινεῖν τὰ τραύματα αὐτοῦ ταῖς λοιδορίαις, μηδὲ
 καταισχύνειν ἐπὶ φίλων τὰ παρελθόντα ἐκδιηγούμενον, ἀλλὰ
 συμπάσχειν ἐπὶ τοῖς παρελθοῦσι καὶ χαίρειν ἐπὶ τοῖς παρούσιν,
 295 ὅτι καταλιπὼν τὴν ἀνομίαν ζηλοῖ δικαιοσύνην καὶ ἐπιγνοῦς
 τὸ πλημμέλημα ἐπιστρέφει πρὸς ἀρετὴν. 2. Ταύτης τῆς χαρᾶς
 καὶ ἄγγελοι μετέχουσι καὶ ἡδονταὶ τοῖς μεταβαλλομένοις πρὸς
 τὰ σπουδαῖα, ὡς σαφῶς παρὰ τῆς μεγαλῆς φωνῆς καὶ ἀψευ-
 οῦς μεμαθήκαμεν. Ἔστω τοίνυν ὑμῶν μηδεὶς νεώτερος τῶν
 300 φρόνημα, μηδεὶς τὸν βίον ἄσωτος μηδὲ φεύγων τὸν πατέρα
 ἡμῶν καὶ θεόν, πρὸς δὲ ἐδιδάχθημεν λέγειν· Πάτερ ἡμῶν ἐν
 οὐρανοῖς. 3. Εἰ δέ τις ἀφροσύνη καὶ φιληδονία καὶ τοῖς
 ὁμοίοις ἐνέχεται, ὑποστρεψάτω ἀπὸ τῆς ἐρήμου, ἐλθέτω πρὸς
 τὸν τῆς ζωῆς ἄρτον ἀποφυγῶν τὰ κεράτια, ἀπολαβέτω
 305 τὸ παλαιὸν ἀξίωμα, γενέσθω ἐλεύθερος καὶ υἱὸς ἀντὶ μισθῶ
 τοῦ. Ἐτοιμος γὰρ ὁ πατήρ εἰς φιλανθρωπίαν καὶ ἀπαντᾷ τὸν
 μετανοοῦντι καὶ περιπτύσσεται, ὅτι φιλόπαις ἐστὶ καὶ ἀγαθός.
 Καὶ αὐτῷ πρέπει προσκύνησις νῦν καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
 αἰῶνων. Ἀμήν.

301-302 Matth. 6,9

282 ταῦτα om. D	δείκνυσιν : γράφει ante τὴν D	289 γένος D
294 συμπάσχειν : καταλέγειν D	καὶ - παρούσιν om. D	299 δει-
δάγμαθα D	ὑμῶν om. D	301 ἡμῶν καὶ θεόν om. D
303 ἐπι-	301 ἡμῶν καὶ θεόν om. D	303 ἐπι-
εται : εἰ ἐνεχόμενος D	ὑπόστρεφον D	304 ἐπι-
ζωῆς om. D	φυγῶν D	304 ἐπι-
ἀπόλαβε D	305 γενοῦ D	305 γενοῦ D
ante προσκύνησις add. D		305 γενοῦ D

Ἐπιτομῆς ἐπισκόπου Ἀμασειας εἰς τὸ Ἄνθρωποι δύο ἀνέβη-
 εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ προσεύξασθαι, ὃ εἰς φαρισαῖος καὶ ὁ ἕτερος
 Ἰουδαίου.

Ast. Am. Phar.

1. 1. Λόγος ἐναρμόνιος καὶ κατὰ τάξιν τὴν ἀρίστην συγκει-
 μενος ἔοικεν σώματι τῷ κατὰ τὸν νόμον τῆς φύσεως ἀριστα
 πεπλασμένῳ· ὡς γὰρ ἐκεῖ τάξεις ἐστὶ καὶ ἀκολουθία τὰ μὲν
 τῶν μελῶν ἐπὶ τὸ ὄψος τίθεισα, τὰ δὲ τῇ κορυφῇ προσυφαινουσα
 καὶ ἄλλα προσαρμόζουσα τοῖς στέροισι ἐπιστημόνως καὶ
 πάντα ἀπὸ κεφαλῆς εἰς πόδας μετὰ χαρίτων δημιουργοῦσα,
 οὕτως καὶ ἐπὶ τῶν σοφῶν συγγραμμάτων ἐστὶν ἰδεῖν πάντα
 ἀλλήλων ἐχόμενα καὶ συμφωνοῦντα τοῖς προκειμένοις τὰ
 δεύτερα. Εἰ δὲ βούλεσθε καὶ τὴν ἀρχὴν μαθεῖν ὅθεν ἐγενήθη μοι
 τούτων τῶν λόγων ἢ ἀφορμὴ, καταμάθετε. 2. Θελήσας γὰρ
 παιδεῦσαι τοὺς μαθητὰς ὁ κύριος καὶ δι' ἐκείνων ἡμᾶς τὸν
 περὶ τῆς προσευχῆς λόγον, ἐν δύο παραβολαῖς τὸν σκοπὸν τοῦ
 σπουδαζομένου κατέκλεισε. Τὸ μὲν εὐτόνως προσεύχεσθαι
 καὶ καρτερῶς διὰ τοῦ κριτοῦ καὶ τῆς χήρας διδάξας ἡμᾶς,
 τὸ δὲ μετ' εὐλαβοῦς τῆς γνώμης τοῦτο ποιεῖν διὰ τῶν δύο
 ἀνδρῶν τῶν εἰς τὸ ἱερὸν ἀνεληθόντων, τοῦ φαρισαίου καὶ τοῦ
 τελῶνου, ὃν ἡ δοκιμασία πρόκειται νῦν, ἐπειδὴ καὶ νῦν ἐπαύ-
 σατο τὸ ἀνάγνωσμα τὸ τὰ κατ' ἐκείνους ἀκριβῶς ἐξηγούμενον.
 3. Εἰ δὲ δοκεῖ, πρὸ τῶν ἄλλων ἐκεῖνο διέλθωμεν, ὅπως ἀριστον
 χρῆμα καὶ κάλλιστον ἢ εὐχή, ἐπὶ πάσης ἐνεργείας πρακτικῆς
 τε καὶ λογικῆς ἀναγκαῖον ἀνθρώποις, καὶ πανταχόθεν ἡμῖν
 τὸν βίον κατενοδοῦν καὶ τὴν σωτηρίαν ἀσφαλιζόμενον.

Luc. 18,10

15-17 Luc. 18,1-8

18-20 Luc. 18,9-14

*

ἕτερος λόγος ante Ἀστερίου add. B Ἀμασίας T 4-13 λόγος -
 αἴθετε om. I 5-6 τῷ - πεπλασμένῳ om. T 8 συναρμόζουσα
 11 συμφωνοῦντα scripsi: συμφωνούντας B: συμφωνοῦν T 13
 om. I 14 τοὺς μαθητὰς παιδεῦσαι T οικείους ante μαθητὰς
 Χριστός I 15 διδάξαι ante λόγον add. I δύο I Phot.
 post μὲν add. I 17 καὶ καρτερῶς om. Phot. 20 φημί post
 add. I νῦν¹ B: μοι T: om. I 21 τὸ ἀνάγνωσμα νῦν ἐπαύ-
 I διηγούμενον T 23-24 ἐπὶ πάσης - ἀνθρώποις καὶ om. I

2, 1. Ἄριστον τοίνυν ὄντος καὶ πρώτου πρὸς εὐλάβειαν γνώμης
καὶ φόβον θεοῦ τοῦ ταύτην συνεχῶς ἀνακινεῖν παρ' ἑαυτοῖς
τὴν ἔννοιαν, ὅτι ποιήματα μὲν ἡμεῖς καὶ ζῶα ἐπίκηρα, θεὸς δὲ
ὁ τῆς ἡμετέρας ζωῆς δημιουργὸς καὶ ἄριστος οἰκονόμος, τοῦ-
30 το κατορθοῦ πρὸ πάντων ἡ εὐχὴ καὶ πρὸς τὴν ἔννοιαν ἡμᾶς τῆς
ἀληθείας χειραγωγεῖ. 2. Οὐκ ἂν γάρ τις εὐξαιτο οὐδὲ οὐρανόθεν
αἰτήσῃε τὰ συμφέροντα, μὴ ταύτην πρότερον ἐπὶ τῆς διανοίας
πληροφορίαν λαβῶν, ὅτι θεὸς ἐστὶ ὁ τῆς ἱκετηρίας ἐπήκοος καὶ
δυνατὸς παρασχεῖν ἃ αἰτεῖται καὶ κύριος τῶν καθ' ἡμᾶς ἀπάν-
35 των κυβερνητῶν καὶ διοικῶν πρὸς εὐκληρίαν τὸν βίον ἡμῶν.
3. Καὶ πολλάκις τὸν ἅπαντα χρόνον ἀπορραθυμούντες καὶ θρα-
συνόμενοι καὶ πρὸς τὸ αὐθαδὲς καὶ ἀδέσποτον τὴν γνώμην
ἀπάγοντες καὶ ἀπονοίας πληρούμενοι τὴν ψυχὴν, ἐπειδὴν τὸν
ναὸν τοῦ θεοῦ θεασώμεθα καὶ διὰ τῆς θεᾶς ἐκείνης τῆς εὐχῆς
40 ὑπομνησθῶμεν, τῇ κλίσει τῶν γονάτων καὶ ἡ ψυχὴ συγκα-
τακλίνεται πρὸς εὐλάβειαν καὶ ἡ τέως τὰ αὐτεξούσια θρασυ-
νομένη καὶ ἐκβάλλουσα τῆς μνήμης τὸν κύριον ἅμα τῷ ἄρξα-
σθαι τῆς εὐχῆς γινώσκει τὴν ἑαυτῆς δουλείαν καὶ ὡς θερά-
παινα εὐτελῆς οὕτως ὑποπίπτει τῷ ἑαυτῆς δεσπότη. 4. Καὶ
45 πληρωθεῖσα θηρίων καὶ ὀδυσμῶν, εἰ μὲν συνειδότι πλημμελη-
μάτων μερόλυται, αἰτεῖ τὸν ἰλασμόν καὶ τὴν ἄφεσιν τῶν
δεσμῶν· εἰ δὲ καθαρεύει τῶν ἐγκλημάτων, ἱκετεύει καὶ προσ-
κυνεῖ ὑπὲρ ζωῆς ἀταράχου, ὑπὲρ πολιτείας ἀκινδύνου καὶ
εὐσταθοῦς, ὑπὲρ εὐθηνίας τῶν ἀναγκαίων, τῶν ὅσα τῇ ἐνθάδε
50 διαγωγῇ χορηγεῖ τὴν σύστασιν. 5. Καὶ κατὰ φύσιν οὕσα ἡ ψυ-

26 ἄριστον τοίνυν ὄντως καὶ πρώτον I	27 τοῦ : τὸ I	παρ' ἑαυτοῖς
om. T	28 διάνοιαν T	29 ὁ om. I
om. T	ἄριστος καὶ I	ἡμέρας B
post τοῦτο add. I : δὲ add. Phot.	30 πρὸ πάντων κατορθοῖ I	δημιουργὸς
εὐχῇ Phot.	καὶ : ὅτι I	29-30 οὐδὲ
χειραγωγεῖ add. T	ἡμᾶς om. T	31 τὸν εὐχόμενον post
διανοίας om. T	προσεύξαιτο Phot.	32 πρώτον T
κυβερνητῶν add. I	33 ἐστὶ θεὸς I	ἐπὶ τῆς
I	καὶ ante πρὸς add. I	35 τε ἀεὶ post
37 ἡμῶν post ἀδέσποτον add. I	41 τῷ αὐτεξουσίῳ T	ἄγων post εὐκληρίαν add.
ἐπιγινώσκει I	ὥσπερ I	43
add. I	43-44 δούλη T	τις post θεράπαινα
τως post αἰτεῖ add. I	46-47 τῶν δεσμῶν om. T	46 μερόλυται B
I	47 καθαρεύει	πάν-
scripsi : καθαρεύει BT : καθαρεύ. . I	τοιούτων ante ἐγκλημάτων add.	47 καθαρεύει
I	μόνον post ἱκετεύει add. I	49-50 ὑπὲρ εὐθηνίας - σύστασιν
om. T		

χή δούλη, τότε προθέσει τῇ κατὰ γνώμην πρὸς τὸ πρόπον καὶ ταπεινὸν ἀρμόζεται σχῆμα, ὅταν διὰ τῆς εὐχῆς συγκατακλιθεῖσα τῷ σώματι τὸν ἑαυτῆς κύριον ἐκλιπαρῇ τὰ προσήκοντα.

- 3, 1. Εὐχὴ τοίνυν ἐστὶν ἀναγκαία τῆς ζωῆς ἡμῶν βοήθεια,
 55 ὄπλον κατὰ τοῦ διαβόλου, ὁμιλία πρὸς θεόν, διάλεξις τοῦ λογικοῦ ζῶου πρὸς τὸν ἀληθινὸν λόγον, ἀναχώρησις καὶ λήθη τῶν γήινων πραγμάτων, ἄνοδος πρὸς οὐρανόν, καταφρόνησις τῶν παρόντων, οἰκειώσεις πρὸς τὰ μέλλοντα. 2. Οἶον γὰρ καὶ τὸ σχῆμα τοῦ εὐχομένου κατανοήσωμεν· εἰ μὲν ὄρθιος εἶη ὁ ἱκετεύων, ὅλος ἑαυτὸν διατείνει πρὸς θεόν, βλέπει πρὸς οὐρανὸν ἀτενές, ἐκείθεν ὡσπερ διὰ κατόπτρου τινὸς τῆς νοητῆς φαντασίας ἐνοπτριζόμενος τὸν ἀόρατον. 3. Ἀνακλίνας δὲ πρὸς τὸν ἀόχενον τὴν κεφαλὴν ἐκκρεμῆς καὶ μετέωρος οἶον διὰ τινος ἀλύσεως τοῦ ὕψους ἀπηρτηθῆναι δοκεῖ· συνερείσας δὲ τοὺς
 60 πόδας καὶ συγκολλήσας καὶ τὰς χεῖρας ἐκατέρωθεν πετάσας εἰς τὸν ἄερα, τοῦ σταυροῦ τὸ πάθος ἐξεικονίζει τῷ σχήματι ἀκίνητος μένων καὶ πεπηγώς καὶ οἶον ἥλοις τισὶ τῷ φόβῳ τοῦ θεοῦ προσπεπερονημένος τὸ σῶμα. 4. Κατ' ἐκείνην γὰρ τὴν ὥραν ἤρεμεῖ τῶν παθῶν ἡ ψυχὴ καὶ θαυμαστή τις αὐτὴν
 70 γαλήνη τῆς ἀταραξίας κατέχει οἶον ἐν ἀκλύστῳ τινὶ καθωρμισμένη λιμένι· τότε γὰρ καὶ σαρκὸς ἐπιθυμίαι σχολάζουσι καὶ πλεονεξίας ἐρεθισμὸς ἤρεμεῖ καὶ θυμοῦ κινήματα κεχαλίνωται καὶ πᾶσα ὄνταρσία πλημμελήματος ἀποκλυσθεῖσα τῆς ψυχῆς οἶον ἐκ λουτροῦ τινος καθαρὸν τὸν ἄνθρωπον ἀποδείκνυσι.
 75 4, 1. Καὶ τάχα καλῶς εἴρηται τὸ τῷ ἐσταυρωμένῳ παρόμοιον εἶναι τὸν εὐχόμενον, καὶ κατὰ τὸ σχῆμα τοῦ σώματος καὶ κατὰ τὴν διάθεσιν τῆς ψυχῆς· ὡς γὰρ ὁ τῷ σταυρῷ προσηλωθεὶς, εἰ καὶ σφόδρα τις ἦν πρότερον ταῖς τοῦ βίου φροντίσι προσεδεμένος, ὁμῶς τῇ ἀνάγκῃ τοῦ πάθους πᾶσαν μνήμην τῶν ἄλλων
 80 πραγμάτων τῆς ψυχῆς ἐκβαλὼν, τῇ ἀλγηδόνι δεδούλωται ταῖς ὁδύναϊς κεντούμενος. 2. Καὶ οὐδεὶς μὲν αὐτῷ τότε φίλτατος συγγενής, οὐδὲν δὲ πρᾶγμα οὕτως ἐπιθυμητὸν καὶ ἐπέραστον

51 τῇ κατὰ γνώμην: καὶ γνώμη I 52 συγκατακλισθεῖσα T
 55-57 διάλεξις - πραγμάτων om. T 60 ὅλος I ἀνατείνει T 61-
 62 τῆς νοητῆς φαντασίας om. T 62-64 ἀνακλίνας - δοκεῖ om. T 62
 κλίνας I 65 καὶ συγκολλήσας om. T 67 ἀκινήτως T 68 πε-
 περονημένος T 69-70 γαλήνην αὐτὴν T 70 τῆς ἀταραξίας om. T
 ὡς T 75-123 καὶ τάχα - εὐξάμενον om. T 78-79 ἦν post
 προσεδεμένος coll. I πρότερον ante προσεδεμένος coll. I 79 τοῦ
 πάθους ἀνάγκη I 79-80 τῶν πραγμάτων τῶν ἄλλων I

ὡς εὐρίσκειν καιρὸν ἢ σχολὴν ἐμπεσεῖν τῇ γνώμῃ. Ἄλλὰ
 πρὸς δύο συντέταται σκοπούς· ἓνα μὲν εἰ τις ποθὲν ἐπικουρή-
 85 σας ἠλευθέρωσε τῆς κολάσεως, ἕτερον δὲ τοῦ ἀπελευθεῖν συν-
 τόμως τοῦ βίου, εἰ τὸ πρότερον ἀμήχανον. 3. Καὶ οὐδὲν ἕτερον
 παρὰ ταῦτα ἐπὶ τῆς διανοίας τοῦ ἐσταυρωμένου εὐρίσκεται.
 Οὕτως καὶ ὁ γνησίως εὐχόμενος, ἔτι ζῶν ἐξοικίζεται τοῦ βίου
 καὶ παρὼν οὐ πάρεστι καὶ ἐκδημεῖ τὴν γῆν ἐπ' ἐκείνης ἐστῶς,
 90 μετοικίζει δὲ ἑαυτὸν πρὸς τὰ μέλλοντα τῇ διαθέσει τῆς γνώμης.
 5, 1. Εὐχὴ τῶν ἀγίων δπλον, εὐχὴ πάντων τῶν πατέρων
 ἡμῶν ὀχύρωμα, τεῖχος τῶν πιστῶν ἀκατάλυτον. Αὕτη τοὺς
 νεανίσκους ἐκείνους τοὺς τρεῖς τοῦ παμφάγου πρὸς ἀπαθείς
 ἐξήγαγεν, ὅτε ὡς εὐσεβεῖς καὶ εἰκόνας θεοῦ ὑπάρχοντες τὴν
 95 ἀτιμον εἰκόνα τοῦ Ἀσσυρίου οὐ προσεκύνησαν, οὐδὲ τὸν
 θεὸν ἀφέντες κολληταῖς σανίσι ἐλάτρευσαν. Ταύτην φραζά-
 μενος καὶ ὁ προφήτης τὰ τῶν ἀημέρων θηρῶν ἐφυγε στό-
 ματα. 2. Εὐχὴ καὶ τὸν Ἐζεκίαν ἐκ τῶν πυλῶν τοῦ θανάτου
 πρὸς τὸν βίον ὑπέστρεψεν καὶ πρὸ τοῦ Ἐζεκιου τὸν ἥλιον.
 100 Μικρὸν γὰρ ἐν παρέργῳ πρὸς ἐκείνον ὁρᾶτε, ὅτι δοῦλός ἐστι καὶ
 δοῦλος χρεῖαις ὁμοδούλων ὑπηρετῶν. Ποτὲ μὲν γάρ, ἵνα
 Ἰησοῦς ὁ τοῦ Μωϋσέως διάδοχος ἐπεξέβη εἰς τέλος τῇ τοῦ
 πολέμου εὐημερίᾳ καὶ τὴν νίκην τελειότεραν ἐργάσῃται,
 ἔστη ὁ ἥλιος, ἵνα μὴ δύνῃ ταχέως, ἀλλὰ τῇ στάσει μακρόνῃ
 105 τὸν χρόνον. Ἐπὶ δὲ τοῦ Ἐζεκιου ἀναλύεται καὶ πανταχοῦ
 ὡς οἰκέτης πρὸς ἡν ἂν κληθῆ μεθαρμύζεται χρεῖαν. 3. Εἰ
 αὐτεξουσίος ἐστι, μὴ λάμψη· εἰ ἐλεύθερος δεσποτείας ὑπάρχει,
 στήτω τῆς τεταγμένης κινήσεως· εἰ κύριος ἑαυτοῦ ὑπάρχει,
 νῦν ποιησάτω χειμῶνα ἢ ἐν χειμῶνι δεῖξάτω θέρος. 4. Ἄλλ'
 110 οὐκ ἔστιν, οὐκ ἔστιν· ἀνάγκαις γὰρ ἀλύτοις ἐνδίδεται ὁ φωστήρ,
 νόμῳ δουλεύει τοῦ κτίσαντος, ἀπαράβατος αὐτῷ τέτακται

92-96 Dan. 3
10,12-14

96-98 Dan. 6

98-99 IV Regn. 20

101-104 Ios.

83 ὡς - γνώμη om. I 84 συντέτακται Phot. 91 τὸ post εὐχὴ add. bis I
 92 τὸ ante τεῖχος add. I τὸ ante ἀκατάλυτον add. I 93 ἐκείνους
 τοὺς τρεῖς om. B ἀπαθείς om. I 94 ὑπεξάγαγεν I θεοῦ ὑπάρχον-
 τες : ὑπάρχοντες τοῦ θεοῦ I 95 ἀργυρίου I 96-97 ἐμφραζάμενος I
 θηρίων I διέφυγε I 98 ἐκ om. Phot. θανάτου : φθου Phot.
 100 μικρῷ B ἔδειξεν post ὁρᾶται (!) ex Photio add. Bretz
 106 ἰκέτης I 107 φησι ὁ ἥλιος post ἐστι add. I 108 εἶχε δύναται ante
 στήτω add. I 109 ἀλλ' om. B 110 γὰρ om. B δίδεται I

113 **θυμός** τῶν κινήσεων. Καὶ ὡσπερ ὁ ἄνθρωπος τεταγμένῳ
 114 **θυμῷ** γεννᾶται καὶ φθείρεται, εἰσέρχεται εἰς τὸν βίον καὶ πάλιν
 ἀναχωρεῖ, οὕτως δὴ κάκεινος ἀνίσχει καὶ δύεται, λάμπει φαι-
 115 **δρῶς** καὶ τῇ βαθείᾳ νεφέλῃ καλύπτεται καὶ τοῖς ζοφδοῖς
 ἐγχνονίζει χρόνον ὠρισμένον καὶ προθεσμίαν ἀπαράβατον.
 5. Ταῦτα γὰρ ὁμῶν τῶν Ἑλλήνων λεγόντων ἀκούω, ὅτι τόσας
 6 **ἡμέρας** διάγει ἐν τῷ κριῶ καὶ τόσας ἐν τῷ καρκίνῳ. Εἰ οὖν
 θεὸς ἐστίν, λυσάτω ἑαυτὸν τῆς ἀνάγκης ἐκείνης· εἰ δὲ τοῦτο
 7 **μὴ** δύνηται, πρόδηλον ὡς ἔχει κύριον τὸν τῆς κτίσεως αὐτῷ
 καὶ τῆς προθεσμίας ἐπιθέντα τὴν παραφυλακὴν.
 6. Ἄλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον ἀναλύσωμεν καὶ ἡμεῖς, ὡς καὶ ὁ
 8 **ἥλιος** διὰ τὸν Ἐζεκιάν εὐξάμενον. Εὐχὴ καὶ τὸν Σαμουὴλ
 9 **ἐξ** ἀτόκου γαστρὸς εἰς τὸν βίον εἰσήγαγεν· αὐτὴ καὶ ἄλλον
 10 **προφήτην** ἐκ θανατηφόρου γαστρὸς τῆς τοῦ κήτους εἰς γῆν
 καὶ τοὺς ζῶντας ἀθρώπους ἐξήγαγεν. Καὶ εἰ τις τῶν ἐκείνης
 11 **κατορθωμάτων** θελήσειε διεξιέναι τὴν δύναμιν, πλήθος μὲν
 12 **ιστοριῶν** ἀναζητήσῃ, μυρίας δὲ παραθήσεται μαρτυρίας τῶν
 13 **δι'** αὐτὴν εὐδοκιμηκότων ἀνδρῶν.
 6, 1. Ἄριστον δὲ καὶ λίαν ἐπωφελὲς τὸ μετὰ ταπεινοῦ τοῦ φρο-
 14 **νήματος** ταύτην ἀσκεῖν· ἔστι γὰρ τι καὶ πράττειν καὶ μὴ
 15 **ποιοῦντα** καλῶς ἀφανίζει τὸν πόνον, ὡς ἐκ τῶν προκειμένων
 προσώπων ῥαδίον ἐστι συνιδεῖν. Τῇ αὐτῇ γὰρ σπουδῇ χρη-
 16 **σάμενοι** καὶ ὁ φαρισαῖος καὶ ὁ τελώνης εἰς τὸ ἱερὸν παρεγένοντο,
 οὐ μετὰ τῆς ὁμοίας δὲ γνώμης εὐξάμενοι πρὸς ἄλλο καὶ ἄλλο
 17 **τῆς** ἐκβάσεως ἀφίκοντο τέλος. 2. Ὁ μὲν γὰρ ἔστη γαυριῶν ὡς
 18 **δοῦλος** αὐθάδης, οὐκ ἐκλιπαρῶν τὸν δεσπότην οὐδὲ ἐπικλίνων
 19 **τῇ** ταπεινότητι τῆς γνώμης τὴν τοῦ θεοῦ ἔξουσιαν, οὐ ζητῶν
 20 **ἢ μὴ** εἶχεν, ἀλλ' ἀπαριθμούμενος ἃ κατώρθωσεν, οὐ παρακαλῶν
 21 **ἵνα** ἐλεηθῇ, ἀλλὰ πομπεύων ἵνα ἐπαινεθῇ· Εὐχαριστῶ σοι, ὁ
 22 **θεός**, ὅτι οὐκ εἰμι ὡσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἀρπαγες,

123-124 I Regn. 1

124-126 Ion. 2

140-142 Luc. 18,11

113 καὶ ante εἰσέρχεται add. I 114 δὴ om. B 117 ἀκούω λεγόντων
 123 καὶ om. T 125 τῆς om. T 126 καὶ - ἀνθρώπους om. T
 ἀναζητήσαι: ἀναζητήσας εὐρήσει T 129 εὐδοκιμησάντων T
 τι post πράττειν coll. T καὶ¹ om. I καὶ² om. T 132 ποι-
 τας om. T καὶ post καλῶς add. T τοὺς πόνοους T Phot.
 ἐστι om. BT 134 καὶ¹ om. TI τε ante φαρισαῖος add. T 135-
 πρὸς - τέλος om. T 136 γαυριῶν T 139 δεῖθεν post δ¹ add.
 ἀριθμούμενος B 140 ἐκπομπεύων T φησί post σοι add. T

ἄδικοι, μοιχοὶ ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης. 3. Ποῖον ὄγκον
 ἀλαζονείας οὐχ ὑπερβαίνει ταῦτα τὰ ῥήματα; Τίνα δὲ μεγα-
 λοφροσύνης ὑπερβολὴν ὁ φαρισαῖος ἀφῆκε; Μόνον γὰρ ἑαυ-
 τὸν πάντων ὑπερῆρεν ἀνθρώπων τῶν ὄσους εἶχεν ἐκ περάτων
 145 ὁ κόσμος, καὶ συστήσας ἑαυτὸν, ὡς ἐνόμιζεν, ἐπὶ τῆς κο-
 ρυφῆς τῶν κατορθωμάτων ἠλέει τοὺς ἄλλους ὡς χθαμαλοὺς
 καὶ τῇ κοιλάδι τοῦ κλαυθμῶνος ἐνέκροντας, ἐμακάριζε δὲ
 • ἑαυτὸν ὡς θεοῦ παραστάτην καὶ φθάσαντα πρὸς τὸ ὕψος
 150 τὸ τοῖς ἄλλοις ἀνέφικτον. Εἰ γὰρ ἐπιστήσας τὴν διάνοιαν
 καταμάθοις τί ἐστὶ τὸ ὥσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων,
 εὐρήσεις ὡς οὐδένα ὁμότιμον ἑαυτῷ κατέλιπε. 4. Πάν-
 τας δὲ κάτω καταλιπὼν ἀνέβη τὴν κορυφὴν, ὡς ὁ Μωϋσῆς
 ὅτε τὸν λαὸν στήσας περὶ τοὺς πρόποδας, μόνος ἐπὶ τὴν
 155 ἄκραν ἀνέδραμε τοῦ Σινᾶ ἀσύγκριτον λαβὼν τὴν πρὸς τὸν
 θεὸν παρησίαν. Μετριώτερος δ' ἂν ἦν καὶ φορητός, εἰ τὸν
 ἄθλιον τελώνην ἀφῆκε τῆς παροιίας ἐλευθερον· νυνὶ δὲ ἐνὶ
 λόγῳ καὶ τῶν ἀπόντων κατεξανίσταται καὶ τοῦ παρεστῶτος
 ἐπιζαίνει τὰ τραύματα, ὄνειδίζων αὐτῷ τὰς ἁμαρτίας καὶ
 160 ἐπεμβαίνων θρηνοῦντι, πατῶν τὸν κείμενον καὶ ἐπιφλέγων
 τὸν κεκαυμένον καὶ ἐπισφίγγων τὸν δεδεμένον. 5. Τοῦ δὲ
 φαρισαίου μεγαλαυχουμένου πρὸς τὸν θεόν, οὗτος τὸ στήθος
 ἔκοπτε τῇ γῆ προσερείσας τὸν ὀφθαλμὸν καὶ οὐδὲ πρὸς τὸν
 οὐρανὸν ἀναβλέπειν τολμῶν, τὸ σύνδουλον ποίημα· φυσικῶς
 165 γὰρ πως οἱ τῷ δεσπότη προσκρούσαντες καὶ τοὺς ὁμοδόλους
 αἰσχύνονται. 6. Ἀλλὰ τί τὸ πέρας; Ὁ ταπεινὸς ὑψώθη καὶ
 ὁ ὑψηλὸς κατηνέχθη, ὁ μεγαλαυχούμενος ἔπεσε καὶ ὁ ταλανίζων
 ἑαυτὸν ἐδικαιώθη· Κύριος γὰρ ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, τα-
 πεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν.

170 7, 1. Ἐξ ὑμῶν δέ, ἀδελφοί, εἴ τις συνετός ἀκροατής, εἴ τις τῶν
 παραβολῶν τὴν σημασίαν εἰσλαμβάνων φρονίμως, μὴ τῷ

148 Ps. 83,7

168-169 Prov. 3,34

143 ταῦτα om. B 144 ὑπερβολὴν: ὑπὲρ T 145 τῶν om. T
 149-150 καὶ - ἀνέφικτον om. T 151 καταμάθης I τὸ om. BT
 152 κατέλειπεν T 153 ὥσπερ T 154 πόδας B 155 τὸν om. I
 156 ἦν: εἶη T εἰ: ἦ T: εἶγε I 157 γοῦν ante ἄθλιον add. B
 νῦν B 158 ἀπάντων I 161 καὶ ἐπισφίγγων τὸν δεδεμένον om. T
 162 μεγαλαυχούντος T πρὸς τὸν θεὸν om. T 163 τῇ - ὀφθαλμὸν:
 κάτω νεύων T 164 ἀναβλέπειν τολμῶν: ἀνανεύων T 164-166 τὸν
 αἰσχύνονται om. T 170 ἡμῶν BT ἀδελφοί om. BT 170-171 εἴ
 τις τῶν - φρονίμως: καὶ φρονίμως τὰς παραβολὰς ἐκλαμβάνων T

179 φαρισαίῳ καὶ τῷ τελῶνῃ περιορίσῃ τὸν λόγον, ἐλκύσας δὲ
 αὐτὸν ἐπὶ τὸ κοινὸν τῶν ἀνθρώπων, ὡς τοῦ καθ' ἡμᾶς βίου
 παιδευτικόν, συμμετρία κερασάτω τὸν λογισμόν μήτε σφόδρα
 185 καταπίπτων ἐν ταῖς πλημμελείαις μήτε ὑπερφρονῶν ἐν τοῖς
 κατορθώμασιν. 2. Ἀπόγνωσις μὲν γὰρ καὶ ἀπελπισμὸς οὐκ
 ἐγείρει τὸν πεπτωκότα, ἀλλ' ἐναφίησι τῷ πληῶ, καταφρόνησις
 δὲ καὶ αὐθάδεια καταφέρει τὸν ἐστῶτα. Διὸ καὶ ὁ θεσπέσιος
 Παῦλος φησὶ πρὸς ταύτην ἀναφέρων ἑαυτὸν τὴν διάνοιαν · Ὁ
 180 δοκῶν ἐστάναι βλεπέτω μὴ πέσῃ, καὶ ἀλλαχοῦ · Φοβοῦμαι μή-
 πως ἄλλοις κηρύξας αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι. Ἡ γὰρ εὐκολία
 τῆς προαιρέσεως ἡμῶν καὶ ἡ ταχεῖα πρὸς τὰ ἐναντία τροπὴ
 οὔτε τὴν ἀρετὴν ἄπτωτον δείκνυσι οὔτε τὴν ἁμαρτίαν ἀνίαντον.
 3. Καὶ τοῦτο δείκνυσι ξυνωρὶς ἀποστόλων · Παῦλος μὲν ἀπὸ
 185 πολλῆς ἔχθρας καὶ δυσμενείας εἰς τὴν συνηγορίαν τοῦ εὐαγγε-
 λίου μετατεθείς, Ἰούδας δὲ ἐκ τοῦ ὁμοφύχου μαθητοῦ τὴν
 ἐναντίαν μοῖραν ταξάμενος. Ὁ ληστής ἐκ τῆς τιμωρίας εἰς τὸν
 παράδεισον καὶ Ἀνανίας ἐκ τοῦ χοροῦ τῶν μαθητῶν εἰς τὸ τῆς
 ἱεροσυλίας βάραθρον. Αὐτὸς οὗτος ὁ φαρισαῖος καὶ ὁ τελῶνης,
 190 ὁ μὲν ἐκ τῆς ἀξίας εἰς τὴν ἀτιμίαν, ὁ δὲ ἀπὸ τῆς ἐπονειδιστου
 ζωῆς εἰς τὴν μακαρίαν κατάστασιν.

8, 1. Προσῆκει τοίνυν τότε μάλιστα ἡμᾶς εἶναι περιδεεῖς καὶ
 τῇ ἑαυτοῦ ζωῇ περιτρεμέειν, ὅταν ἀγαθῶν ἔργων πολιτείαν
 185 ἑαυτοῖς συνειδῶμεν, καὶ τότε μάλιστα τηρεῖν τὸν ληστήν,
 ὅταν πλουτῶμεν ταῖς ἀρεταῖς. Πολλάκις γὰρ τὸ φυλάξαι τὰ
 ἀγαθὰ τοῦ κτήσασθαι δυσκολώτερον · καὶ πένης μὲν τις ὢν οὐκ
 ἐπεβουλεύθη, πλουτήσας δὲ καὶ φθονηθεὶς ἐσυλήθη καὶ θάθυ-
 μήσας ὁ δυνατὸς ἠττήθη, καὶ πονήσας πεφροντισμένως ὁ
 ἀσθενὴς εὐδοκίμησε. 2. Πρὸς δὲ τούτοις ἐμοὶ συνेतὸς δοκεῖ καὶ
 190 ἀριστος ἐκεῖνος ἀνὴρ, ὁ μὴ μακαρίζων ἑαυτὸν ἐφ' οἷς οὐ δρᾷ τὰ
 χαλεπώτατα καὶ παρὰ πᾶσι κατηγορούμενα, ἀλλ' ὁ τοῦ

179-180 I Cor. 10,12

180-181 I Cor. 9,27

179 πρὸς - διάνοιαν om. T ἑαυτοῦ B 185-186 εἰς - μετατεθείς :
 λόγος τοῦ εὐαγγελίου γενόμενος T 186-187 τὴν - ταξάμενος : προ-
 τῆς γενόμενος T 187 μοῖραν ταξάμενος : ἐλόμενος I ἐκ τῆς τι-
 μωρίας om. T 188 ἐκ τοῦ χοροῦ : εἰς T ἐκ : ὁ B 188-189 βάρ-
 αθρον τῆς ἱεροσυλίας T 189 καταπεσῶν ante βάραθρον add. I
 τελῶνης καὶ ὁ φαρισαῖος T καὶ ὁ τελῶνης : σὺν τῷ τελῶνῃ I 190 τῆς
 ζωῆς : τοῦ θύους T 192 προσῆκεν BT μάλιστα ἡμᾶς εἶναι : μᾶλλον
 ἡμᾶς T 194 συγγινώσκωμεν I 197 ἐπιβουλεύθη T 199-
 200 δοκεῖ - ἀνὴρ : ἀνὴρ εἶναι δοκεῖ T 201 χαλεπώτερα B παρὰ om. I

ἀρίστους καὶ τελείους βίους σκοπὸν ποιούμενος τῆς ἰδίας
 ζωῆς καὶ διώκων αἶτι τὸ μείζον ἐκ τοῦ ἐλάττονος, ὥσπερ οἱ δε-
 τῶν ἀναβαθμῶν πρὸς τοὺς ὑψηλοὺς ἐπειγόμενοι τόπους.
 205 3. Οὐ γὰρ ἔστι τέλειος ὁ τῆς μοιχείας τὴν αἰσχύνην φυγῶν
 ἀλλ' ὁ πόθῳ τῆς σωφροσύνης παρθενίαν ἀσκήσας· οὐ μὴν οὐδὲ
 ἐκεῖνος τῆς ἀκροτάτης τίμης ἄξιος ὁ τῆς ἀρπαγῆς τῶν ἄλλο-
 τῶν φεισάμενος, ἀλλὰ θαυμαστός καὶ θεῶ φίλος ὁ τὰ ἐξαίρετα
 τοῖς δεομένοις μερίσας. Οὐ γὰρ ἐν ἀποχῇ τῶν κακῶν τὸ τέ-
 210 λειον, ἀλλ' ἐν τῇ κατορθώσει τῶν πλεονεκτημάτων ὁρᾶται
 καὶ τὸ φείσασθαι ἀμαρτήματος οὐ πεπληρωμένη δικαιοσύνη,
 ἀλλ' ἀρχὴ καὶ πρόθεσις ἀγαθῆς πολιτείας. 4. Ταῦτα δὴ μὴ νοή-
 σας ὁ τρισάθλιος φαρισαῖος, οὐκ ἀντεξήτασε τὸν ἑαυτοῦ βίον
 τοῖς τελείοις καὶ μεγάλοις ἀνδράσιν, ἵνα παιδευθῇ τῇ συγκρίσει
 215 ὅσῳ τῷ μέτρῳ λείπεται τῶν καλῶν· ἀλλ' ἀντιστήσας ἑαυτὸν τῷ
 τελώνῃ καὶ πρὸς βίον μεμολυσμένον καὶ ὀυπῶντα τὴν ἀμιλλαν
 ἐνστησάμενος, τῇ παραθέσει τῶν κακῶν ἑαυτὸν ἐκαλλώπιζεν
 ὥσπερ τις κολοιδὸς ἀετὸς εἶναι νομίζων δταν πλησίον τῆς
 νυκτερίδος ἀφίκηται, ἢ λέων ἢ ἀλώπηξ εἶναι φανταζομένη διότι
 220 μείζων τυγχάνει τῶν ἀρουραίων μυῶν. 5. Σώφρονος δὲ ἦν καὶ
 ὀρθῶ κριτηρίῳ κεχηρημένου τῆς γνώμης μνημονεῦσαι τοῦ
 Ἀβραάμ, τοῦ Ἰσαάκ, τοῦ Ἰακώβ, τοῦ Ἰώβ, τοῦ Μωϋσέως
 τοῦ Σαμουήλ, τοῦ Ἥλιου, τοῦ Ἐλισσαίου, πάντων τῶν ἐξῆς
 προφητῶν ὧν ὁ βίος ἠκριβωμένος καὶ ὑψηλὸν τὸ πολιτευμα
 225 καὶ πρὸς τὴν ἐκείνων δόξαν τὴν ἑαυτοῦ ὀυθμίσαι ζωὴν. Ὁ
 Εἰ γὰρ οὕτως ἐποίησεν, κατήλθεν ἂν ἐκ τοῦ ἱεροῦ μᾶλλον τοῦ
 τελώνου στένων καὶ ποτνιόμενος ἐφ' οἷς τῆς πρὸς θεὸν ἐγγύ-
 τητος πολλῶ τῷ μέρει κεχώριστο. Ἡμεῖς δέ, ἀγαπητοί, τοῦ
 μὲν τὴν ἀλαζονείαν μισήσωμεν, τοῦ δὲ τὴν ταπεινώσιν ποθήσω-
 230 μεν τὴν φίλην Χριστῶ, ἧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
 Ἀμήν.

- 202 καὶ τελείους om. T 206-209 οὐ μὴν - μερίσας om. T
 206 οὐδ' I 209 τῇ ante ἀποχῇ add. T 210 πλεονεκτημάτων: ἀμαρ-
 θῶν T 214 μεγάλοις καὶ τελείοις I τῇ om. I 215-216 ἑαυ-
 τὸν τελώνην T 218 κωλυδός T 220 τυγχάνει: ἐστὶ T
 221 ὀρθῆς T κριτηρίῳ κεχηρημένου om. T κριτηρίου B 222 τοῦ
 Ἰσαάκ om. I 224 ὁ om. B 225 δόξαν post ὀυθμίσαι coll. T
 226 ἂν om. T 226-227 μᾶλλον τοῦ τελώνου om. I 227 στένων
 χαίρων T 228 μέρει: μέσῳ B Phot. ἐκεχώριστο Phot.
 230 καὶ τὸ κράτος post δόξα add. T τῶν αἰώνων om. I

MENTS

Ast. Am Fr.

2. Εἰς τὸν δοῦλον τοῦ ἑκατοντάρχου ὃν ὁ κύριος ἐθεράπευσε
 1. Ἐνταῦθα νουθετείσθωσαν οἱ μὲν δοῦλοι εὐπειθῶς καὶ
 εὐδόλως ὑπηρετεῖν τοῖς δεσπόταις· οἱ δὲ δεσπόται φιλανθρω-
 πως καὶ ἡμέρως, καὶ ὡς ὁμοφύλοις καὶ ἀδελφοῖς τοῖς οἰκέταις
 προσιέναι. 2. Ὁ αὐτὸς γὰρ πηλὸς ἀμφοῖν καὶ ἡ αὐτὴ τοῦ
 πλάστου χεῖρ, καὶ τὰ αὐτὰ ἔργα τε φυσικὰ καὶ πάθη καὶ τὸ
 τῆς κατασκευῆς σχῆμα καὶ ἡ μορφή θεωρεῖται. 3. Δι' ἃ προσῆ-
 κεν, εἰ μὴ τις ἄλλος ἦν μὴδὲ νόμος θεῖος, μὴδ' ἔμφυτος πρὸς
 τὸ συγγενὲς ἔλεος καὶ ἀγάπη, ἀδελφικῶς αὐτοῖς καὶ πατρικῶς
 προσφέρεσθαι. 4. Καὶ τοῖς ἰατροῖς δὲ παραίνεσιν φιλανθρωπίας
 ποιεῖται.

5. Ὅτι Σκύθην, φησί, θάπτον τε τὴν Ἑλληνίδα μαθόντα εἶδον,
 εἰς μειρακίων ἡλικίαν ἄρτι παρελθόντα· εἶτα τοῦ ὠνησαμένου
 δεσπότου μαθήμασιν ἐλευθεροῖς αὐτὸν ἐκδεδωκότος, τοσοῦτον
 ἐπιδοῦναι τούτοις καὶ γενέσθαι κατὰ πολλὰ τῶν μαθημάτων
 περιδέξιον, ὡς καὶ παρ' Ἑλλησι καὶ παρὰ Ῥωμαίοις λαμπρὸν
 γενέσθαι καὶ περιβόητον, ἐπειδὴ καὶ νόμων ὄψθη διδάσκαλος.
 Ὁ δ' ὠνησάμενος Σύρος ἦν, Ἀντιοχείας πολίτης καὶ γραμμα-
 τικῆς παιδῶν διδάσκαλος.

6. Σὺν καὶ τὸν Μωσέα τὸν φυγάδα ἄρχοντα λαῶν καὶ δήμων
 ποιήσας, οὐκέτι κατὰ τὸν Νῶε ἐπ' ὀχλήματος περαιουόμενον
 ἐλαγισθέντα τὸν κόσμον, ἀλλὰ δεσποτικῶς ἤδη τὴν θάλασσαν
 ἔμνοντα καὶ πεζεύοντα τὸν βυθόν. 7. Σὸς παῖς καὶ ὁ Ἥλιου
 παθητῆς Ἐλισσαῖος, ὁ καὶ ζῶντα ἀποδοὺς τὸν παῖδα τῇ Σω-
 σανίτιδι καὶ μετὰ θάνατον τοῖς λειψάνοις τὸν παρατεθέντα
 νεκρὸν ζώσας· ἔτι γὰρ ἡ τῆς πίστεως χάρις ὥσπερ ἀρώ-
 ματος πνοή παραμείνασα ἐδόξαζε τοῦ πιστοῦ καὶ τὸν τάφον.

Nic. 7,1-10

1. Nic. (VI) 2 ἐνταῦθα - δοῦλοι : ὅτι ἐν τῷ παρόντι λόγῳ ὑπόθεσιν
 ἕλον λαβὼν εἰς παραίνεσιν δούλων καὶ δεσποτῶν τὸ πλείστον τῆς σπου-
 ποιότητι, τοὺς μὲν νουθετῶν Phot. 3 οἱ δὲ δεσπόται : τοὺς δὲ

4 τοῖς οἰκέταις om. Phot. 8 μὴ τις ἄλλος : μήτε ἄλλο Nic.
 ante ἀδελφικῶς add. Phot. 10 πορεύεσθαι Nic. 19 γεν-

εῖ καὶ μαθητὴν ἑαυτὸν φησὶν ὁ φιλάρετος οὗτος Ἀστέριος τοῦ ἀργυρω-
 τιστοῦ Σκύθου· ποῦ δὲ διατρέβοντος ἢ τίνος μαθήματος οὐ λέγει post
 αὐτοῦ add. Phot.

B. Εἰς τὸν Ἰαίριον καὶ τὴν αἰμορροῦσαν

1. Δυσάγωγον τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος εἰς ἀρετὴν, ὡς ἔοικεν, καὶ μικρὰ φροντίζον τῆς ἐκ λόγων διδασκαλίας. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ σωτὴρ συγκαταβάς τοῖς ἀνθρώποις μέχρι τῆς θνητῆς καὶ
- 5 ἐπικέρου σαρκός, ὡς εἶδε τοὺς Ἰουδαίους πρὸς τοὺς λόγους κωφεύοντας, μετετάξατο πρὸς τὰ πράγματα καὶ θεραπείαν συνάπτει θεραπεία καὶ θαῦμα θαύματι, καὶ τὴν ἀπιστομένην θεότητα τῇ πείρᾳ τῶν εὐεργεσιῶν ἐπεχειρεῖ βεβαίαν παριστᾶν.
2. Εἰς δεινὸν δὲ τῷ ἀνθρώπῳ περιεστῆκει τὸ πρᾶγμα · θυγάτηρ καὶ μόνη, ἐτῶν γεγονυῖα δώδεκα, αὐτὸ τῆς οἰκίας ἔρρισμα, τοῦ γένους διαδοχὴ, μέλλουσα φέρεσθαι πρὸ τῶν θαλάμων εἰς ἐκφορὰν, πρὸ τῆς παστάδος εἰς τάφον · αὕτη τῆς προσόδου τῷ Ἰαίρῳ πρόφασις.
3. Γυνὴ τις ἀσθενοῦσα χαλεπῶς διὰ φλεβῶν ἀταξίαν καὶ
- 15 πᾶσαν τὴν ζωτικὴν ὕλην κενώσασα καὶ δαπανηθεῖσα λοιπὸν ἐκ μὲν τῆς τηκεδόνος τὸ σῶμα. τοῖς ἰατροῖς δὲ τὴν εὐπορίαν, μίαν εἶδεν ἐν ἀπόροις ἐλπίδα προσπεσεῖν τῷ κυρίῳ.
4. Ἦκουσε τῶν ἀφώνων τῆς γυναικὸς λογισμῶν ὁ κύριος καὶ σιωπῶν σιωπῶσαν ἴασατο, ἐπειδὴ τοῦ κρασπέδου προσήψατο ·
- 20 αἵματος γὰρ ἔστησεν ὄχετοὺς ἔκοντι τὴν ἴασιν συληθεῖς. Καὶ ἡ μὲν ἐνόμιζε κεκλοφέναι τὴν δωρεάν, ὁ δὲ ἐκλάπη τὴν χάριν.
5. Καὶ τέως μὲν οὐκ ἐκλαλεῖ τὴν θεραπείαν, ὕστερον δὲ δημοσιεύει οὐ φιλοδοξῶν — ἄπαγε · ποῦ γὰρ θαυματουργία πρόεισι φιλοδοξίας ; —, ἀλλὰ καὶ τῆς γυναικὸς τὴν τῆς πίστεως πᾶσιν
- 25 ἐπιδεικνὺς εὐκαρπίαν, καὶ τῶν παρόντων τοὺς μὲν εἰς θεογνωσίαν ἐπιστρέφων, τῶν δὲ τὴν ἀπόνοιαν καὶ διὰ τῶν ἔργων καὶ διὰ τῶν λόγων στηλιτεύων.
6. Εἶδον, φησί, τὴν ὄπισθεν ἀφαμένην · οὐ γὰρ μοι μόνος ὁ ταῖς ὀφρῦσιν ὀφθαλμὸς ὑποκαθήμενος καὶ τοῖς βλεφάροις σκεπτόμενος, ἀλλὰ καὶ ἕτερος ὁ γῆν ὁμοῦ καὶ θάλατταν ἐποπτεύων καὶ
- 30 κτίσιν τὴν σύμπασαν.

B.

1 Luc. 8,40-56

B.

Phot. Nic. (VI) 1 αἰμορροῦσαν Phot. 10 ἐτῶν - αὐτὸ om. Phot.
 12 ἐκφορὰς Nic. 12-13 αὕτη - πρόφασις om. Phot. 16 τῷ σώματι
 I 18 ἦκουσε - κύριος : ὁ δὲ κύριος τῶν ἀφώνων ἦκουσε τῆς γυναικὸς
 λογισμῶν Phot. 20 αἵματος - συληθεῖς om. Phot. 23 θαυματουργ-
 γίας Phot. 24 φιλοδοξία Phot. 29-30 σκεπτόμενος Phot. V

7. Σιγῆ δὲ πρόσσεισιν ἢ γυνὴ δι' εὐλάβειαν καὶ οὐ λανθάνει. Ἀναγινώσκει γὰρ ὁ θεὸς καὶ σιγῶντων ἡμῶν τὸν ἐκάστου νοῦν, ὡς ἡμεῖς βιβλίον παρεχόμενοι. Διὸ καὶ τῆς Μωσέως σιωπῶσης γλώσσης τὸ τῆς καρδίας ἠκούετο βούλημα.

8. Εἰ τὴν χάριν ὁ δοὺς ἐσιώπησε, τάχα ἂν οὐδ' αὐτὴ τὴν χάριν ἢ λαβοῦσα ὠφελήθη, εἰς συντυχίαν τὸ δῶρον αἰχμαλωτίζουσα.

9. Τοῦτο τὸ θαῦμα εἶδον μὲν ἄπειρον πλήθος, τὸ πνεῦμα δὲ τὸ ἅγιον πρὸ πολλῶν γενεῶν διὰ Μαλαχίου προεθέσπισε· Ἀνατελεῖ γὰρ ὑμῖν, φησί, τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά μου ἥλιος δικαιοσύνης καὶ ἴασις ἐν ταῖς πτέρυξιν αὐτοῦ, ἥλιον μὲν δικαιοσύνης τὸν κύριον καλῶν, πτέρυγας δὲ τὰ τοῦ ἱματίου κρᾶσπεδα.

10. Ἡμεῖς δὲ καταμάθωμεν τῆς ἰαθείσης γυναικὸς τὸ εὐχάριστον. Τῆς γὰρ Πανεάδος οὐσα πολίτις — πολίχνη δὲ αὕτη τῆς Παλαιστίνης, Φιλίππου νῦν λεγομένη Καισάρεια — ἀγάλλματι χαλκῷ τὸν εὐεργέτην ἐτίμησε, τοῦτο γέρας οὐκ ἀνάξιον οἰηθεῖσα τῆς χάριτος. Καὶ χρόνος πολὺς ἐτήρει τὸ ἄγαλμα εἰς ἔλεγχον ἀκριβῆ τῶν τὸ ψεῦδος τολμώντων ἐπιφημίζειν τοῖς

εὐαγγελισταῖς. 11. Καὶ οὐδὲν ἐκώλυε σφῆζεσθαι τὸν ἀνδριάντα μέχρι νῦν καὶ δεικνύειν ἀμφοτέρα, καὶ τοῦ θεοῦ τὸ θαυμάσιον καὶ τῆς εὐπαθοῦσης τὸ χαριστήριον, εἰ μὴ Μαξιμῖνος ἐκεῖνος, ὁ πρὸ τοῦ Κωνσταντίνου τῆς Ῥωμαίων ἄρξας βασιλείας, ἀνὴρ εἰδωλολάτρης καὶ δυσσεβῆς, ζηλοτυπῶν καὶ ἐν τῷ ἀγάλλματι τὸν Χριστόν, ἀνείλετο τῆς πολίχνης τὸν χαλκόν, εἰ

καὶ μὴ τὴν μνήμην τῶν γενομένων. 12. Ἴδου γὰρ ὁ μὲν ἀνδριὰς οὐ φαίνεται, τὸ δὲ εὐαγγέλιον τὸ θαῦμα πανταχοῦ βοᾷ καὶ κηρύσσει καὶ ἡ αἰμόρρους ἀπ' ἀνίσχοντος ἡλίου μέχρι καὶ δυομένου λαλεῖται. Καὶ συνέβη μάταιος πόνος τῷ δυσσεβεῖ ἢ τῆς αἰσθητῆς ὄλης κλοπή. 13. Ὁ μὲν γὰρ χαλκὸς καὶ ἐστὼς καὶ φαινόμενος ἐσιώπα, ἄψυχον τῶν θαυμασίων ὑπόμνημα· ἢ δὲ φήμη μετὰ τοῦ λόγου παραλαβοῦσα τὸ ἔργον καθ' ἡμέραν διατρέχει πόλεις καὶ κώμας τὸν εὐεργέτην κηρύττουσα.

39-41 Mal. 3,20

34 περιεχόμενοι Phot. (varia lectio) 38 τὸ ante πνεῦμα om. V

35 ἡμεῖς δὲ om. Phot. 45 πολιτείας Phot. 46 Φιλίππου - Καισάρεια

Phot. 48 ἄγαλμα: ξόανον Phot. 54 ἦν post δυσσεβῆς add.

61 καὶ ζηλοτυπῶν Phot. 63 κώμας καὶ πόλεις Nic.

14. Σαφέστερον δὲ εἰπεῖν ἢ αἰμορρουσά ἐστιν ἢ ἐξ ἐθνῶν
 65 ἐκκλησία · ὁ Χριστὸς ἐνδύμα λέγεται · ἐνδύσασθε γάρ, φησί,
 τὸν κύριον Ἰησοῦν. Τὸ δὲ κρᾶσπεδον τοῦ Χριστοῦ, τουτέστι
 τῆς σοφίας, ἢ ἀρχή ἐστι τῆς σοφίας · ἀρχή δὲ σοφίας φόβος
 κυρίου. Ἰᾶται οὖν ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος τῆς ἀντιλαμβανομένης
 τοῦ φόβου τοῦ κυρίου ψυχῆς · τῷ γὰρ φόβῳ κυρίου ἐκκλίνει
 70 πᾶς ἀπὸ κακοῦ.

C. Εἰς τὸ Ἄνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλήμ εἰς
 Ἱεριχώ

1. Πρὸς δὲ καὶ φησι · Ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται ; πῶς ἀνα-
 γινώσκεις ; ὑπομνησκῶν αὐτὸν τὴν πρὸς θεὸν καὶ τὴν πρὸς τὸν
 5 πλησίον ἀγάπην, μόνον οὐχὶ λέγων ὡς εἰ μὲν θεὸς ἐγώ σοι
 δοκῶ, ἀφείλεις μοι τὴν ἀγάπην · εἰ δ' ἀπιστεῖς καὶ ὅμοιον σοὶ
 νομίζεις ἐμὲ φίλον ἄνθρωπον, καὶ οὕτω τὸ ἀγαπᾶν χρεωστεῖς
 κατὰ τὸν νόμον.
 2. Ἀδελφοὺς καλοῦμεν ἐκείνους, οἱ ἐξ ἑνὸς ἔφυσαν σπέρματος
 10 καὶ μιᾶς γαστροῦς. Οἱ δὲ τὸν αὐτὸν ἔχοντες ποιητὴν καὶ μιᾶν
 μητέρα τὴν γῆν ἀφ' ἧς διεπλάσθημεν, καὶ ψυχῆς ἀξίωμα παρα-
 πλῆσιον, εὐσεβείας δὲ καὶ πολιτείας ἕνα θεσμόν, καὶ τὴν
 ἐλπίδα τοῦ μέλλοντος τὴν αὐτήν, πῶς οὐ πάσης ἀδελφότητος
 καὶ συγγενείας ἐσμέν ἀλλήλων ἐγγύτεροι ; 3. Ὅταν ἄνθρωπον
 15 ἴδῃς, σαυτὸν ὀρᾷς ἐν ἐκείνῳ. Δεῖ οὖν καὶ τὰ ἐκείνου θεωροῦντα
 πάθη, λιμόν, δίψαν, γυμνότητα, τὴν ἄλλην ἐνδειαν καὶ τὰς νόσ-
 ον καὶ τοὺς ἄλλους πειρασμοὺς ὡς οἰκεία πάθη καὶ συμφορὰς
 οἰκτεῖρειν. Πολλοὺς ἔγνωμεν ἐπὶ μὲν τῶν λόγων ὁμολογήσαν-
 τας προκινδυνεύειν, ἐπὶ δὲ τῆς πείρας ψευσαμένους τὴν εὐνοίαν.
 20 4. Ὁ μὲν σωτὴρ ἡμῶν οὕτως ἠγάπησε τὸ ἴδιον ποίημα, οὐχ ὡς
 ἑαυτὸν, ἀλλ' ὑπὲρ ἑαυτὸν · ἡμῖν δὲ τὸ ἔλαττον ἐγκελεύεται,
 ἀγαπᾶν τὸν πλησίον ὡς ἑαυτὸν, τὴν ὑπερβολὴν ἀφελῶν, ἵνα μὴ
 βαρεῖαν ποιήσῃ καὶ δυσήνυτον τὴν ἐντολήν.

65-66 Rom. 13,14 67-68 Prov. 1,7

C.

1-2 Luc. 10,30 3-4 Luc. 10,26

64-70 om. Phot. 64 δὲ εἰπεῖν om. V

C.

Phot. Nic. (VI) 3 πρὸς δὲ καὶ : τί τοίνυν ὁ Χριστὸς πρὸς τὸν πειράζοντα
 νομικόν Phot. 3-4 πῶς ἀναγινώσκεις om. Phot. 4 τὴν (bis) : τῆς
 Phot. τὸν : τοὺς Phot. 11 ἐπλάσθημεν Nic. 14 καὶ ante δταν
 add. Phot.

5. Ἴνα διὰ τῶν ἔργων σαφέστερον ἐπιδείξῃ τὸν τῆς ἀγάπης ὁ
 θεσπότης νόμον, πρᾶγμα γέμον μὲν ἔλεον, συμβὰν δὲ ἴσως
 κατὰ τὸν χρόνον ἐκείνον, ὅπ' ὄψιν ἄγει τῷ λόγῳ, ἐκπαιδεύων
 τὸν νομικὸν ὅτι πλησίον ἡμῶν ἐκεῖνός ἐστιν, ὃς ἂν τὴν ἐμπαθῆ
 ταύτην περικείμενος σάρκα χρηζῆ βοήθειας καὶ οἰκτιρῶν.
6. Τὸ δὲ πάθος ὁδοιπόρος ἐξ Ἱερουσαλήμ κατέβαινε εἰς Ἱερι-
 χῶ, καὶ ληστῶν ἐπιδραμόντων ἀφηρέθη μὲν ἃ ἔφερεν, ἐγυμνώθη
 δὲ καὶ τῶν ἱματίων, καὶ τραύμασι τοῖς ἀπὸ τῶν ληστῶν θανάτῳ
 προσομιλῶν ἠπλωτο κατὰ τὴν λεωφόρον ψυχορραγῶν. Πρᾶγμα
 λίαν οἰκτρὸν ὀφθαλμοῖς ἔχουσιν ἔλεον ἢ εἰδόσιν ἔλεον.
7. Τί δὲ τὸ κατέβαινε; Ὁ κύριος τοῖς Ἑβραίοις διαλεγόμε-
 νος καὶ διδάσκων ὡς ἄφρονας καὶ μάτην ἀναστρεφομένους ἐν
 ταύτῃ τῇ τοῦ κλαυθμῶνος κοιλάδι, οὕτω πῶς φησιν· Ὑμεῖς
 ἐκ τῶν κάτω ἐστέ, ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμί, ἐκ τῶν ὀνομάτων
 μόνον τοῦ ἄνω καὶ κάτω τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ χείρονος ποιού-
 μενος τὴν διάκρισιν. Καὶ νῦν δὲ καταβαίνοντα εἰπὼν κατὰ
 τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ἔφη.
8. Εἶη δ' ἂν ὁ καταβαίνων Ἀδάμ, ὁ ἀποκλυόμενος τῆς μακα-
 ρίας ἐκείνης καὶ ὑψηλῆς διαγωγῆς εἰς τὸν βάραθρον καὶ χα-
 μαίζηλον τοῦτον βίον. Τίς ὁ ἱερεὺς; τίς ὁ λευίτης; Εἶησαν δ' ἂν
 κατὰ θεωρίαν Μωϋσῆς καὶ Ἰωάννης, ἄμφω τοῖς παραπετάσμα-
 σι τῆς παραβολῆς ἐνδον κρυπτόμενοι καὶ τὴν τῶν πολλῶν ὄψιν
 λανθάνοντες. 9. Οὗτοι γὰρ καταλαβόντες τὸν ἄνθρωπον,
 τουτέστι τὸ γένος ἡμῶν ὄλον, γυμνὸν εὐσεβείας καὶ ἀρετῆς
 καὶ τοῖς ἐναντίοις τετραυματισμένον, ἐθεάσαντο μὲν, οὐ μὴν
 ἐπήρκεσαν θεραπεῦσαι. 10. Ἄλλ' ὁ Σαμαρείτης καταλαβὼν, ἐν
 ὀνόματι καθυβρισμένῳ θησαυρὸν ἀγαθῶν φέρων, παρέσχε τὴν
 ἴασιν· ὃς ἐστὶν ἡμῶν ὁ σωτήρ, τῇ δυσφήμῳ προσηγορίᾳ τοῦ
 Σαμαρείτου καλυπτόμενος καὶ τὰς τῆς σωτηρίας τῷ κειμένῳ
 πηγὰς ἀναβλύζων.
11. Σαμαρείτην δὲ τὸν σωτήρα ὁ λόγος ὀνομάζει, αἰσχύνων
 πάντα ὅσα τὴν τῶν οὕτως αὐτὸν καλούντων παράνοιαν Ἰουδαίων,

Ps. 83,7

36-37 Ioh. 8,23

- γέμον om. Nic. ἴσως: πάντως Phot. 27 ἡμῶν V ἐστιν:
 33 ἢ εἰδόσιν ἔλεον om. Nic. 34 τί - κατέβαινε om. Phot.
 ὄλον om. V 41 εἶη: ἦν Phot. ὁ καταβαίνων: οὗτος ὁ Phot.
 Phot. 42 βάραθρον καὶ om. Nic. 43 τοῦτον om. Phot. ὁ ante
 om. V 44 Μωϋσῆς Phot. I 44-45 τοῖς παραπετάσμασι om. Nic.
 λανθάνοντες V 47 ἡμῶν om. Phot. 55 καλεσάντων Phot.

δτι τὸν ὑπὲρ τοῦς λευϊτας καὶ ἱερέας σπλαγχνιζόμενον καὶ
 θεραπεύοντα τὸν τετραυματισμένον Σαμαρείτην ἐξύβριζον.
 12. Τί δὲ τυγχάνει τὸ κτήνος, ἐφ' οὗ τὸν ψυχροραοῦντα κατα-
 θέμενος εἰς τὸ πανδοχεῖον ἤγαγεν ὁ σωτήρ; "Ἡ δῆλον δτι
 60 ὄχημα τοῦ θεοῦ λόγου καί, ὡς ἂν τις εἶποι, ὑποζύγιον τὸ ὁμόφυ-
 λον ἡμῖν ὅπερ ἠμπίσχετο, τυγχάνει σῶμα, ἐφ' οὗ καὶ δι' οὗ
 πάντα ἀνέχων καὶ διαβαστάζων ἄγει πρὸς τὴν ἀπαλλαγὴν τῆς
 νόσου, τὴν ἐκκλησίαν· καὶ γὰρ τῶν τραυμάτων αὕτη ἐστὶν ἡ
 τελεία θεραπεία καὶ ἀπαλλαγὴ.

D. Εἰς τὸν Ζαχαῖον

1. Ἔτερος οὗτός ἐστιν ὁ τυφλὸς παρὰ τὸν ἐκ γενετῆς, οὗ Ἰωάν-
 νης μέμνηται.
2. Ἀλλὰ τούτων μὲν ἄλις. "Ὅτι δὲ ὁ τυφλὸς οὗτος ἕτερος παρὰ
 5 τὸν ἐκ γενετῆς, δῆλον μὲν καὶ ἐτέρωθεν, μάλιστα δὲ ἐντεῦθεν·
 ἐκεῖνον μὲν γὰρ ἐξιὼν ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐθεράπευσε, τοῦτον δὲ
 ἐγγίζων εἰς Ἱεριχῶ. Κάκεινον μὲν οὐ παρακληθεὶς τῷ ἐκ
 πτύσματος πηλῷ καὶ τῷ τοῦ Σιλωὰμ ὕδατι ὠμμάτωσε, τούτω
 δὲ ἐκετεύσαντι τὸν λύχρον τοῦ σώματος ἐσβεσμένον ἀνήψε λόγῳ
 10 μόνῳ χρυσάμενος.
3. Ἱεριχῶ πόλις ἦν τῶν Χανααίων μητρόπολις, ἣν ποτε μὲν
 Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ πολεμῶν καὶ ὀλοθρευῶν κατέλαβε, νῦν δὲ ὁ
 ἀληθινὸς Ἰησοῦς θεραπεῦσαι παραγεγονῶς κατηξίωσε.
4. Καὶ ὁ μὲν τυφλὸς ἐφωτίσθη, ὁ δὲ δῆμος ἐπιστάθη, πᾶσα δὲ
 15 γλῶσσα τὸν Ἰησοῦν ἐλάλει καὶ τὸν τυφλὸν ἅπας ὀφθαλμὸς
 εἶχεν ἀναβλέψαντα τοῦ θαύματος καὶ τῆς σωτηρίας διδάσκαλον
 αὐτοσχέδιον, οὐ λόγοις ἀλλ' ἔργοις ἐκπαιδεύοντα τοὺς μαθητὰς
 τὴν ἀλήθειαν.
5. Πᾶσα μὲν ἀδικία κακὸν καὶ μίσους ἄξιον, ὁ δὲ τελώνης ἀν-
 20 πέρβλητον· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ πρόφασιν ἔχει τῆς ἀμαρτίας εὐπρό-
 σωπον. Ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν ἄλλων εὐρίσκειται τις ἀνάγκη τοῦ
 κακοῦ καὶ ῥίζα, ἐξ ἧν φύεται τὸ ἀδίκημα· 6. ὁ δὲ τελώνης
 θηρίον ἐστίν, ἀπροφάσιτος λοιμὸς, ταῖς λεωφόροις ἐπικαθί-

D.

2-3 Ioh. 9,1-41

60 εἴπη Phot. (codd.) Nic. 63 καὶ post νόσου add. Phot. V ἐστίν: ἦν V

D.

Phot. Nic. (VI) 2-10 om. Phot. 4 οὗτος ὁ τυφλὸς I 15
 θαλμὸς ἅπας Phot. 16 καὶ ante τοῦ add. I 20 οὐδὲ γὰρ om.
 20-21 εἰς πρόσωπον V 22 φύται V 23 ἀπροφάσιτον V

μενος, πεπαρησιασμένη βία, ἀνεπιτίμητος ἀρπαγή, ἀναίσχυντος πλεονεξίας τρόπος, πραγματεία λόγον οὐκ ἔχουσα, ἀναιδής ἐμπορία, ἐσχάτος ὄρος κακίας. "Ὅπερ οὖν καὶ ὁ Χριστὸς παρὰ δὲ τῶν εἰς παράδειγμα τῶν ἐσχάτων κακῶν τὰς πόρνας καὶ τοὺς τελώνας ἀγει συνεχῶς.

7. Ἐνόσει ταύτην καὶ ὁ Ζαχαῖος τὴν νόσον, πρὶν ἐγγυὺς ἔλθῃ τοῦ Ἰησοῦ, μακροῦ τῆς ἀρρωστίας τοῦ Ἱερικουντίου τυφλοῦ ὑπάρχουσαν χεῖρονα, εἴ γε ὁ μὲν σώματος, ὁ δὲ ψυχῆς αὐτῆς ἐνόσει τὴν πῆρωσιν.

8. Μὴ δῶς ἄλλοις τὰ ἀλλότρια, ἀλλὰ τοῖς ἡδικημένοις τὰ οἰκεία ἀποκατάστησον· οὐ γὰρ προσδέχεται θεὸς ἐλεημοσύνην ἐξ ἀρπαγῆς. Καλὸς ὁ τελώνης τῶν καθ' ἑαυτὸν κριτῆς καὶ οἰκονόμος· Εἴ τινός τι, φησὶν, ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν, οὐκ ἄλλοις— ἄμισθον γὰρ τοῦτο καὶ ἀπρόσδεκτον θεῷ —, ἀλλ' αὐτοῖς τοῖς συκοφαντηθεῖσιν.

9. Σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ οὗτος υἱὸς Ἀβραάμ ἐστι. Πῶς οὖν ἐκ τοῦ Ἀβραάμ ὁ ἐξ Ἱερικῶ τῆς Χανανίτιδος; Τί κοινὸν Ἀβραάμ εἰς γένος καὶ Χαναναίους; Ἡ δὴλον ὡς εἰ καὶ μὴ τῇ σαρκὶ ἦν υἱὸς Ἀβραάμ, ἀλλὰ τοῖς ἠθεσιν καὶ τοῖς ἔργοις ἅμα τῷ πλησιάζει τῷ Χριστῷ τῶν ἐκ σπλάγχθων προσελθόντων τοῦ πατριάρχου μακροῦ γνησιώτερος παῖς καὶ γένοιντο καὶ ἐπεγνώσθη. 10. Οὕτω καὶ ὁ ἀπόστολος υἱὸν ἐκάλεσε τὸν Ἐλύμαν τοῦ διαβόλου, καὶ ὁ κύριος ὑμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστὲ τοῖς Ἰουδαίοις εἶπεν. 11. Καὶ ὁ Ζαχαῖος οὖν, ἐπειδὴ τὴν Ἀβραάμ ἐμιμήσατο πίστιν, ὡς γὰρ ἐκεῖνος κληθεὶς ἀφήκε τὴν πατρίδα, οὕτως καὶ οὗτος τὸ τελωνεῖον καὶ τὸν ἐκεῖθεν κατέλιπε πλοῦτον. Εἰκότως υἱὸς Ἀβραάμ ἀνακεκήρυκται διὰ τε τὴν πίστιν καὶ τὸ περὶ τὰ χρήματα μεγαλόψυχον καὶ ἀπλῶς τὴν τοῦ τρόπου ὁμοιότητα.

37 Luc. 19,8

39-40 Luc. 19,9

46 Act. 13,10

47 Ioh. 8,44

28 πεπαρησιασμένη - συνεχῶς om. Phot.

29 καὶ om. Phot.

ἐγγυὺς

I 33 ἄλλοις: ἄλλοτριόις I

34 ὁ ante θεός add. I

36 καὶ

ei add. Phot.

37 φησιν post τετραπλοῦν coll. Phot.

38 τῷ

θεῷ add. Phot.

39-40 σήμερον - ἐστι om. Nic.

42 υἱὸς ἦν

43 τῷ πλησιάζει om. V

46 τοῦ om. Phot. (codd.) I

οὖν post πατρός add. I

47-48 τοὺς Ἰουδαίους ἀνεῖπεν Phot.

εἰκότως - ὁμοιότητα: διὸ καὶ Χριστὸς ἢ ἀλήθεια εἰκότως αὐτὸν υἱὸν Ἀβραάμ ἀνεκήρυξεν Phot.